

श्रीः
श्रीमते रामानुजाय नमः
श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

कृष्णयजुर्वेदीय तैत्तिरीय आरण्यके

॥ प्रथमः प्रश्नः ॥

॥ अरुणप्रश्नः ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

श्रीः
श्रीमते रामानुजाय नमः
श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

॥ प्रथमः प्रश्नः ॥

॥ अरुणप्रश्नः ॥

हरिः ओ(४)म् ॥
भ॒द्रं कर्णे॑भिः शृणु॒याम॑ दे॒वाः ।
भ॒द्रं प॑श्येमा॒क्षभि॑र्यज॒त्राः ।
स्थि॒रैरङ्गै॑स्तुष्टुवाग्ँस॑स्त॒नूभिः॑ ।
व्यशेम॑ दे॒वहि॑तं॒ यदायुः॑ ।
स्व॒स्ति न॒ इन्द्रो॑ वृ॒द्धश्र॑वाः ।
स्व॒स्ति नः॑ पू॒षा वि॒श्ववे॑दाः ।
स्व॒स्ति न॒स्ताक्ष्यो॑ अरि॒ष्टने॑मिः ।
स्व॒स्ति नो॒ बृह॑स्पति॒र्दधा॑तु ॥
ओं शान्तिः॑ शान्तिः॑ शान्तिः॑ ॥

ओम् ॥
भ॒द्रं कर्णे॑भिः शृणु॒याम॑ दे॒वाः ।
भ॒द्रं प॑श्येमा॒क्षभि॑र्यज॒त्राः ।
स्थि॒रैरङ्गै॑स्तुष्टुवाग्ँस॑स्त॒नूभिः॑ ।
व्यशेम॑ दे॒वहि॑तं॒ यदायुः॑ ।
स्व॒स्ति न॒ इन्द्रो॑ वृ॒द्धश्र॑वाः ।

Please let us know of any errors in this text.

स्व॒स्ति नः॑ पू॒षा वि॒श्ववे॑दाः।
 स्व॒स्ति न॒स्ताक्ष॑र्यो अरि॑ष्टनेमिः।
 स्व॒स्ति नो॒ बृह॑स्पति॑र्दधातु।
 आप॑मापाम॒पः सर्वाः॑।
 अ॒स्माद् अ॒स्मादि॒तो ऽमु॑तः ॥ 1 ॥

अ॒ग्निर्वा॒युश्च॒ सूर्य॑श्च।
 स॒ह सं॑श्चस्कर॒द्धिया॑।
 वा॒य्वश्वा॑ रश्मि॒पत॑यः।
 मरी॑च्यात्मानो अ॒द्रुहः॑।
 दे॒वीर्भु॑वन॒सूव॑रीः।
 पु॒त्रव॒त्वाय॑ मे सुत।
 महाना॑म्नीर्महामा॒नाः।
 म॒ह॒सो म॑हस॒स्वः।
 दे॒वीः प॑र्जन्य॒सूव॑रीः।
 पु॒त्रव॒त्वाय॑ मे सुत ॥ 2 ॥

अ॒पाश्र्यु॑ष्णिम॒पा रक्षः॑।
 अ॒पाश्र्यु॑ष्णिम॒पारघ॑म्।
 अपा॑घ्रा॒मप॑ चा॒वर्ति॑म्।
 अप॑दे॒वीरि॒तो हि॑त।
 वज्रं॑ दे॒वीर॑जी॒ताग्श्च॑।

भुव॑नं दे॒व॒सू॒व॑रीः।
 आ॒दि॒त्या॒नदि॑तिं दे॒वीम्।
 योनि॑नोर्ध्वमुदी॑षत।
 शि॒वान॒श्श॒न्त॑मा भवन्तु।
 दि॒व्या आप॒ ओष॑धयः।
 सु॒मृ॒डी॒का सर॑स्वति।
 मा ते॒ व्यो॑म सं॒दृशि॑ ॥ 3 ॥

अमु॑त॒स्सु॒तौष॑धयो॒ द्वे च॑ ॥ 1 ॥

स्मृ॑तिः प्र॒त्यक्ष॑मैति॒ह्यम्।
 अनु॑मानश्चतुष्ट॒यम्।
 ए॒तैरा॑दि॒त्यमण्ड॑लम्।
 सर्वै॑रेव॒ विधा॑स्यते।
 सूर्यो॑ मरी॒चिमा॑दत्ते।
 सर्व॑स्माद्भु॒व॑नादधि।
 तस्याः॑ पाकवि॑शेषेण।
 स्मृ॑तं का॒लवि॑शेषणम्।
 न॒दीव॒ प्रभ॑वात्का॒चित्।
 अ॒क्षय्या॑थ्स्यन्द॒ते यथा॑ ॥ 4 ॥

तां नद्योऽभि॑स॒माय॑न्ति।
 सो॒रु॒स्सती॑ न नि॒वर्त॑ते।

ए॒व॒न्ना॒ना॒स॒मु॒त्था॒नाः ।
 का॒ला॒स्स॒सं॒व॒त्स॒र॒ग्ग् श्रि॑ताः ।
 अ॒णु॒श॒श्च म॑ह॒श॒श्च ।
 सर्वे॑ स॒मव॒यन्त्रि॑तम् ।
 स॒तै॑स्स॒र्वैस्स॑मा॒विष्टः॑ ।
 ऊ॒रु॒स्स॑न्न॒ नि॒वर्त॑ते ।
 अ॒धिसं॑वत्स॒रं वि॒द्यात् ।
 तदे॒वं ल॒क्षणे ॥ 5 ॥

अ॒णु॒भिश्च॑ म॑ह॒द्भिश्च॑ ।
 स॒मा॒रूढः॑ प्र॒दृश्य॑ते ।
 सं॒वत्स॑रः प्र॒त्यक्षे॑ण ।
 ना॒धिसं॑त्त्वः प्र॒दृश्य॑ते ।
 प॒ट॒रो वि॒क्लि॑धः पि॒ङ्गः ।
 ए॒तद्व॑रुण॒लक्षण॑म् ।
 यत्रै॑त॒दुप॑दृश्यते ।
 स॒हस्रं॑ तत्र॒ नीय॑ते ।
 ए॒कं हि॑ शिरो॒ नाना॑ मुखे ।
 कृ॒त्स्नं॑ त॒दृत्तु॑लक्षणम् ॥ 6 ॥

उ॒भय॑त॒स्सप्तै॑न्द्रि॒याणि॑ ।
 ज॒ल्पितं॑ त्वे॒व दि॒ह्यते॑ ।

शुक्लकृष्णे संवत्सरस्य।
 दक्षिणवामयोः पार्श्वयोः।
 तस्यैषा भवति।
 शुक्रं ते अन्यद्यजतं ते अन्यत्।
 विषुरूपे अहनी द्यौरिवासि।
 विश्वा हि माया अवसि स्वधावः।
 भद्रा ते पूषन्निह रातिरस्त्विति।
 नात्र भुवनम्।
 न पूषा।
 न पशवः।
 नादित्यस्संवत्सर एव प्रत्यक्षेण
 प्रियतमं विद्यात्।
 एतद्वै संवत्सरस्य प्रियतमं रूपम्।
 योऽस्य महानर्थ उत्पत्स्यमानो भवति।
 इदं पुण्यं कुरुष्वेति।
 तमाहरणं दद्यात् ॥ 7 ॥

यथा लक्षण ऋतुलक्षणं भुवनं सप्त च ॥ 2 ॥

साकञ्जानागं सप्तथमाहुरेकजम्।
 षडुद्यमा ऋषयो देवजा इति।
 तेषामिष्टानि विहितानि धामशः।

स्थात्रे रैजन्ते विकृतानि रूपशः।
 को नु मर्या अमिथितः।
 सखा सखायमब्रवीत्।
 जहाको अस्मदीषते।
 यस्तित्याजं सखिविदगुं सखायम्।
 न तस्य वाच्यपि भागो अस्ति।
 यदीगुं शृणोत्यलकगुं शृणोति ॥ 8 ॥

न हि प्रवेदं सुकृतस्य पन्थामिति।
 ऋतुर्ऋतुना नुद्यमानः।
 विननादाभिधावः।
 षष्टिश्च त्रिगंशका वल्गाः।
 शुक्लकृष्णौ च षष्टिकौ।
 सारागवस्त्रैर्जरदक्षः।
 वसन्तो वसुभिस्सह।
 संवत्सरस्य सवितुः।
 प्रैषकत्प्रथमः स्मृतः।
 अमूनादयतेत्यन्यान् ॥ 9 ॥

अमूगुश्च परिरक्षतः।
 एता वाचः प्रयुज्यन्ते।
 यत्रैतदुपदृश्यते।

ए॒तदे॒व वि॑जानी॒यात्।
 प्र॒माणं॑ का॒लपर्य॑ये।
 वि॒शेष॑णं तु॑ वक्ष्या॒मः।
 ऋ॒तूनां॑ तन्नि॒बोध॑त।
 शु॒क्लवा॑सां रु॒द्रग॑णः।
 ग्री॒ष्मेणा॑ऽऽव॒र्तते॑ स॒ह।
 नि॒जह॑न्पृथि॒वीगं॑ स॒र्वाम् ॥ 10 ॥

ज्यो॒तिषां॑ऽप्रति॒ख्येन॑ सः।
 वि॒श्वरू॒पाणि॑ वा॒सागुं॑सि।
 आ॒दि॒त्यानां॑ नि॒बोध॑त।
 सं॒वत्स॑रीणं॑ क॒र्मफ॑लम्।
 वर्षा॑भिर्द॒दता॑गुं स॒ह।
 अदुःखो॑ दुःखच॑क्षुरि॒व।
 तद्भा॑ऽऽपी॒त इ॒व दृ॑श्यते।
 शी॒तेना॑व्यथ॒यन्नि॒व।
 रुरु॑दक्ष इ॒व दृ॑श्यते।
 ह्ला॒दय॑ते॑ ज्वल॑तश्चै॒व।
 शा॒म्यत॑श्चास्य॒ चक्षु॑षी।
 या वै प्र॒जा भ्र॑ग्ग॒श्यन्ते॑।
 सं॒वत्स॑रात्ता भ्र॑ग्ग॒श्यन्ते॑।

याः प्रति॑तिष्ठ॒न्ति।
 संव॑त्सरे ताः प्रति॑तिष्ठ॒न्ति।
 व॒र्षाभ्यं॑ इत्य॒र्थः ॥ 11 ॥

शृ॒णो॒त्य॒न्यान्त्स॒र्वामे॒व षट्च॑ ॥ 3 ॥

अक्षि॑दुःखोत्थि॑तस्यै॒व।
 वि॒प्रस॑न्ने क॒नीनि॑के।
 आङ्॑क्तेचाद्ग॑णं ना॒स्ति।
 ऋ॒भूणां॑ तन्नि॒बोध॑त।
 क॒नका॒भानि॑ वासा॒गुंसि॑।
 अ॒हता॑नि नि॒बोध॑त।
 अन्न॑मश्री॑तं मृ॒ज्मी॒त।
 अ॒हं वो॑ जी॒वन॑प्र॒दः।
 ए॒ता वा॒चः प्र॑यु॒ज्यन्ते॑।
 श॒रद्य॑त्रोप॒दृश्य॑ते ॥ 12 ॥

अभि॑धून्वन्तोऽभि॑घ्नन्त इ॒व।
 वा॒तव॑न्तो म॒रुद्ग॑णाः।
 अमु॑तो जेतु॑मिषु॑मु॒खमि॒व।
 सन्न॑द्धास्सह द॑दृशे॒ ह।
 अप॑ध्वस्तैर्व॑स्तिव॑र्णै॒रिव॑।
 वि॒शि॒खासः॑ क॒पर्दि॑नः।

अक्रुद्धस्य योत्स्यमानस्य।
 क्रुद्धस्यैव लोहिनी।
 हेमतश्चक्षुषी विद्यात्।
 अक्ष्णयोः क्षिपणोरिव ॥ 13 ॥

दुर्भिक्षं देवलोकेषु।
 मनूनामुदकं गृहे।
 एता वाचः प्रवदन्तीः।
 वैद्युतो यान्ति शैशिरीः।
 ता अग्निः पवमाना अन्वैक्षत।
 इह जीविकामपरिपश्यन्।
 तस्यैषा भवति।
 इहेहवस्स्वतपसः।
 मरुतस्सूर्यत्वचः।
 शर्म सप्रथा आवृणे ॥ 14 ॥

दृश्यत इवाऽऽवृणे ॥ 4 ॥

अतिताम्राणि वासागंसि।
 अष्टिवज्रिशतघ्निं च।
 विश्वे देवा विप्रहरन्ति।
 अग्निजिह्वा असश्चत।
 नैव देवो न मर्त्यः।

न राजा वरुणो विभुः।
 नाग्निर्नेन्द्रो न पवमानः।
 मातृक्कच्चन विद्यते।
 दिव्यस्यैका धनुरार्तिः।
 पृथिव्यामपरा श्रिता ॥ 15 ॥

तस्येन्द्रो वम्रिरूपेण।
 धनुर्ज्यामछिनत्स्वयम्।
 तदिन्द्रधनुरित्यज्यम्।
 अभ्रवर्णेषु चक्षते।
 एतदेव शंयोर्बार्हस्पत्यस्य।
 एतद्रुद्रस्य धनुः।
 रुद्रस्य त्वेव धनुरार्तिः।
 शिर उत्पिपेष।
 स प्रवर्ग्योऽभवत्।
 तस्माद्यस्सप्रवर्ग्येण यज्ञेन यजते।
 रुद्रस्य स शिरः प्रतिदधाति।
 नैनग्ं रुद्र आरुको भवति।
 य एवं वेद ॥ 16 ॥

श्रिता यजते त्रीणि च ॥ 5 ॥

अ॒त्यूर्ध्वा॒क्षोऽति॑रश्वात्।
 शिशि॑रः प्र॒दृश्य॑ते।
 नैव रूपं॑ न॒ वासा॒गुंसि॑।
 न चक्षुः॑ प्रति॒दृश्य॑ते।
 अ॒न्योन्यं॑ तु न॒ हिग्ग्॑स्नातः।
 स॒तस्त॑द्दे॒वल॒क्षणम्।
 लोहितोऽक्षि॑ण शार॒शीर्ष्णिः॑।
 सूर्य॑स्यो॒दय॒नं प्र॑ति।
 त्वं करो॑षिन्यञ्ज॒लिकाम्।
 त्वं करो॑षि नि॒जानु॑काम् ॥ 17 ॥

निजानु॑कामे॒न्यञ्ज॒लिका।
 अमी॑ वाचमुपास॑तामि॒ति।
 तस्मै॑ सर्व ऋ॒तवो॑ नम॒न्ते।
 मर्या॑दाकरत्वात्प्र॑पुरो॒धाम्।
 ब्राह्म॑णं आ॒प्नोति॑।
 य एवं॑ वे॒द।
 स खलु॑ संव॒त्सर॑ ए॒तैस्से॒नानी॑भिस्स॒ह।
 इन्द्रा॑य सर्वा॒न्कामा॑न॒भिव॒हति॑।
 स द्र॒प्सः।
 तस्यै॒षा भव॑ति ॥ 18 ॥

अव॑द्र॒प्सो अ॒गं॑शु॒मती॑मतिष्ठत् ।
 इ॒या॒नः कृ॒ष्णो द॒शभि॑स्स॒हस्रैः॑ ।
 आव॑र्तमिन्द्रः श॒च्या ध॒मन्त॑म् ।
 उप॑स्रुहि तं नृम॒णामथ॑द्रामि॒ती ।
 ए॒तयै॑वेन्द्रः स॒लावृ॑क्या स॒ह ।
 असुरा॑न्परिवृश्चति ।
 पृथि॑व्य॒गंशु॑मती ।
 ताम॒न्वव॑स्थितः संव॒त्सरो॑ दि॒वं च॑ ।
 नै॒वं वि॒दुषा॑ऽऽचा॒र्यान्ते॑वा॒सिनौ॑ ।
 अ॒न्यो॒न्यस्मै॑ द्रुह्या॒ताम् ।
 यो द्रु॑ह्यति ।
 भ्र॒श्यते॑ स्व॒र्गाल्लो॒कात् ।
 इ॒त्यृ॒तुम॑ण्डलानि ।
 सूर्य॑मण्डलान्याख्यायिकाः ।
 अत॑ ऊ॒र्ध्वगं॑स॒निर्व॑चनाः ॥ 19 ॥

नि॒जानु॑कां भव॑न्ति द्रुह्या॒तां पञ्च॑ च ॥ 6 ॥

आ॒रोगो॑ भ्राजः प॒टरः॑ प॒तङ्गः॑ ।
 स्व॒र्णरो॑ ज्योतिषी॒मान् विभा॑सः ।
 ते अ॒स्मै स॑र्वे दि॒वमा॑त॒पन्ति॑ ।
 ऊ॒र्जं दु॑हाना अन॒पस्फुर॑न्त इति ।

कश्यपोऽष्टमः।
स महामेरुं न जहाति।
तस्यैषा भवति।
यत्ते शिल्पकश्यप रोचनावत्।
इन्द्रियावत्पुष्कलं चित्रभानु।
यस्मिन्सूर्या अर्पितास्सप्त साकम् ॥ 20 ॥

तस्मिन्नाजानमधिविश्रयेममिति।
ते अस्मै सर्वे कश्यपाज्ज्योतिर्लभन्ते।
तान्त्सोमः कश्यपादधिनिर्द्धमति।
भस्ताकर्मकृदिवैवम्।
प्राणो जीवानीन्द्रियजीवनि।
सप्त शीर्षण्याः प्राणाः।
सूर्या इत्याचार्याः।
अपश्यमहमेतान्त्सप्त सूर्यानि।
पञ्चकर्णो वात्स्यायनः।
सप्तकर्णश्च प्लाक्षिः ॥ 21 ॥

आनुश्रविक एव नौ कश्यप इति।
उभौ वेदयिते।
न हि शेकुमिव महामेरुं गन्तुम्।
अपश्यमहमेतत्सूर्यमण्डलं परिवर्तमानम्।

गा॒र्ग्यः प्रा॑णत्रा॒तः।
 गच्छ॑न्त म॒हामे॒रुम्।
 एकं॑ चाज॒हतम्।
 भ्राज॑पटरपत॒ङ्गा नि॒हने।
 तिष्ठ॑न्ना॒तप॒न्ति।
 तस्मा॑दि॒ह तप्त्रि॑तपाः ॥ 22 ॥

अ॒मुत्रे॒तरे।
 तस्मा॑दि॒हातप्त्रि॑तपाः।
 तेषा॑मेषा॒ भव॑ति।
 स॒प्त सूर्या॑ दि॒वमनु॑प्रवि॒ष्टाः।
 तान॒न्वेति॑ प॒थिभिर्दक्षि॑णावान्।
 ते अस्मै॑ सर्वे॒ घृतमा॑तप॒न्ति।
 ऊर्जं॑ दु॒हाना॑ अनपस्फुर॑न्त इति।
 सप्त॑त्विजस्सूर्या॑ इत्याचा॒र्याः।
 तेषा॑मेषा॒ भव॑ति।
 स॒प्त दि॒शो नाना॑सूर्याः ॥ 23 ॥

स॒प्त हो॑ता॒र ऋ॒त्विजः॑।
 दे॒वा आ॑दि॒त्या ये स॒प्त।
 तेभि॑स्सोमाभीरक्ष॑ण इति।
 तद॑प्याम्रा॒यः।

दिग्भ्राज ऋतून्करोति।
 एतयैवावृता सहस्रसूर्यताया इति वैशंपायनः।
 तस्यैषा भवति।
 यद्द्यावं इन्द्र ते शतगंशतं भूमीः।
 उतस्युः।
 नत्वा वज्रिन्सहस्रगुं सूर्याः ॥ 24 ॥

अनुनजातमष्ट रोदसी इति।
 नानालिङ्गत्वादृतूनां नानासूर्यत्वम्।
 अष्टौ तु व्यवसिता इति।
 सूर्यमण्डलान्यष्टात ऊर्ध्वम्।
 तेषामेषा भवति।
 चित्रं देवानामुदगादनीकम्।
 चक्षुर्मित्रस्य वरुणस्याग्नेः।
 आप्रा द्यावापृथिवी अन्तरिक्षम्।
 सूर्य आत्मा जगतस्तस्थुषश्चेति ॥ 25 ॥

साकं प्लाक्षिस्तप्त्रितपा नानासूर्यास्सूर्या नव च ॥ 7 ॥

क्वेदमभ्रन्निविशते।
 क्वायगुं संवत्सुरो मिथः।
 क्वाहः क्वेयन्देव रात्री।
 क्व मासा ऋतवः श्रिताः।

अर्द्धमासां मुहूर्ताः।
निमेषास्तुटिभिस्सह।
क्वेमा आपो निविशन्ते।
यदीतो यान्ति संप्रति।
काला अप्सुनिविशन्ते।
आपस्सूर्ये समाहिताः ॥ 26 ॥

अभ्राण्यपः प्रपद्यन्ते।
विद्युत्सूर्ये समाहिता।
अनवर्णे इमे भूमी।
इयं चाऽसौ च रोदसी।
किग्गस्विदत्रान्तरा भूतम्।
येनेमे विधृते उभे।
विष्णुना विधृते भूमी।
इति वंथसस्य वेदना।
इरावती धेनुमती हि भूतम्।
सूयवसिनी मनुषे दशस्यै ॥ 27 ॥

व्यष्टभ्राद्रोदसी विष्णवेते।
दाधर्थ पृथिवीमभितो मयूखैः।
किन्तद्विष्णोर्बलमाहुः।
का दीप्तिः किं परायणम्।

एको यद्धारयद्देवः।
 रेजती रोदसी उभे।
 वाताद्विष्णोर्बलमाहुः।
 अक्षराद्दीप्तिरुच्यते।
 त्रिपदाद्धारयद्देवः।
 यद्विष्णोरेकमुत्तमम् ॥ 28 ॥

अग्रयो वायवश्चैव।
 एतदस्य परायणम्।
 पृच्छामि त्वा परं मृत्युम्।
 अवमं मध्यमञ्चतुम्।
 लोकञ्च पुण्यपापानाम्।
 एतत्पृच्छामि संप्रति।
 अमुमाहुः परं मृत्युम्।
 पवमानं तु मध्यमम्।
 अग्निरेवावमो मृत्युः।
 चन्द्रमाश्चतुरुच्यते ॥ 29 ॥

अनाभोगाः परं मृत्युम्।
 पापास्संयन्ति सर्वदा।
 आभोगास्त्वेव संयन्ति।
 यत्र पुण्यकृतो जनाः।

ततो॑ म॒ध्यम॑माय॒न्ति।
च॒तुम॑ग्निं च॒ संप्र॑ति।
पृ॒च्छामि॑ त्वा॑ पा॒पकृ॑तः।
य॒त्र या॑तय॒ते य॑मः।
त्वन्न॑स्तद्ब्र॒ह्मन्प्र॑ब्रूहि।
य॒दि वै॑त्थाऽस॒तो गृ॑हान् ॥ 30 ॥

क॒श्यपा॑दुदि॒तास्सूर्याः॑।
पा॒पान्नि॑र्घ्नन्ति॒ सर्व॑दा।
रोद॑स्योरन्त॒र्देशे॑षु।
तत्र॑ न्यस्यन्ते॑ वा॒स॒वैः।
तेऽशरी॑राः प्र॒पद्य॑न्ते।
य॒थाऽपु॑ण्यस्य॒ कर्म॑णः।
अपा॑ण्य॒पाद॑केशा॒सः।
तत्र॑ ते॒योनि॑जा ज॒नाः।
मृ॒त्वा पु॑नर्मृत्युमा॑पद्यन्ते।
अ॒द्यमा॑नास्स्व॒कर्म॑भिः ॥ 31 ॥

आशा॑तिकाः क्रि॒मय॑ इ॒व।
ततः॑ पू॒यन्ते॑ वा॒स॒वैः।
अपै॑तं मृ॒त्युं ज॑यति।
य ए॒वं वेद॑।

स खल्वैवं विद्ब्राह्मणः।
दीर्घश्रुत्तमो भवति।
कश्यपस्यातिथिस्सिद्धगमनस्सिद्धागमनः।
तस्यैषा भवति।
आयस्मिन्थ्सप्त वासवाः।
रोहन्ति पूर्व्या रुहः ॥ 32 ॥

ऋषिर्ह दीर्घश्रुत्तमः।
इन्द्रस्य घर्मो अतिथिरिति।
कश्यपः पश्यको भवति।
यथ्सर्वं परिपश्यतीति सौक्ष्म्यात्।
अथाग्रैरष्टपुरुषस्य।
तस्यैषा भवति।
अग्रे नयं सुपथां राये अस्मान्।
विश्वानि देव वयुनानि विद्वान्।
युयोध्यस्मञ्जुहुराणमेनः।
भूयिष्ठान्ते नम उक्तिं विधेमेति ॥ 33 ॥

समाहिता दशस्ये उत्तममुच्यते
गृहान्थस्वकर्मभिः पूर्व्या रुह इति ॥ 8 ॥

अग्निश्च जातवेदाश्च।
सहोजा अजिराप्रभुः।

वैश्वानरो न॑र्यापा॒श्च।
 प॒ङ्क्तिरा॑धाश्च॒ सप्त॑मः।
 विस॑र्पेवाऽष्ट॑मोऽग्नी॒नाम्।
 एतेऽष्टौ॑ वसवः क्षि॑ता इति।
 यथ॑त्वेवाग्ने॒रर्चि॑र्वर्ण॒विशेषाः॑।
 नीलार्चि॑श्च पीतका॑र्चिश्चेति।
 अथ वायो॑रेकादशपुरुषस्यैकादश॑स्त्रीक॒स्य।
 प्रभ्राज॑माना व्य॑वदा॒ताः ॥ 34 ॥

याश्च वासु॑किवैद्यु॒ताः।
 रज॑ताः परु॑षाः श्या॒माः।
 कपि॑ला अ॒तिलो॒हिताः।
 ऊर्ध्वा॑ अवप॑तन्ताश्च।
 वैद्यु॑त इत्येका॒दश।
 नैनं॑ वैद्युतो॑ हि॒नस्ति॑।
 य ए॒वं वे॒द।
 स होवाच॑ व्यासः पा॒राश॒र्यः।
 विद्यु॑द्वधमेवाहं मृ॒त्युमै॑च्छमि॒ति।
 न त्वका॑मग॑हन्ति ॥ 35 ॥

य ए॒वं वे॒द।
 अथ ग॑न्धर्वग॒णाः।

स्वानुभ्राट्।
 अङ्घ्रिर्बम्भारिः।
 हस्तस्सुहस्तः।
 कृशानुर्विश्वावसुः।
 मूर्धन्वान्थसूर्यवर्चाः।
 कृतिरित्येकादश गन्धर्वगणाः।
 देवाश्च महादेवाः।
 रश्मयश्च देवा गरुगिरः ॥ 36 ॥

नैनं गरो हिनस्ति।
 य एवं वेद।
 गौरी मिमाय सलिलानि तक्षती।
 एकपदी द्विपदी सा चतुष्पदी।
 अष्टापदी नवपदी बभ्रुवुषी।
 सहस्राक्षरा परमे व्योमन्निति।
 वाचो विशेषणम्।
 अथ निगदव्याख्याताः।
 ताननुक्रमिष्यामः।
 वराहवस्स्वतपसः ॥ 37 ॥

विद्युन्महसो धूपयः।
 श्वापयो गृहमेधाश्चेत्येते।

ये चेमेऽशि॑मिवि॒द्विषः॑ ।
 पर्जन्या॑स्सप्त पृथि॒वीमभिव॑र्षन्ति ।
 वृष्टि॑भिरिति ।
 एतयै॑व विभक्ति॑विपरी॒ताः ।
 सप्तभि॑र्वा तैरुदी॒रिताः॑ ।
 अमू॑न्लोकानभिव॑र्षन्ति ।
 तेषा॑मेषा भव॑ति ।
 समा॒नमे॒तदु॑दकम् ॥ 38 ॥

उच्चै॑त्यव॒चाह॑भिः ।
 भूमिं॑ पर्जन्या॒ जिन्व॑न्ति ।
 दिवं॑ जिन्वन्त्यग्र॒य इति॑ ।
 यदक्ष॑रं भू॒तकृ॑तम् ।
 विश्वे॑ देवा उ॒पास॑ते ।
 म॒हर्षि॑मस्य गो॒प्तार॑म् ।
 ज॒मद॑ग्निमकुर्वत ।
 ज॒मद॑ग्निरा॒प्याय॑ते ।
 छन्दो॑भिश्चतुरु॒त्तरैः॑ ।
 राज्ञ॑स्सोम॑स्य तृ॒प्तासः॑ ॥ 39 ॥

ब्रह्म॑णा वी॒र्या॑वता ।
 शि॒वा नः॑ प्र॒दिशो॑ दिशः ।

तच्छृ॒योरावृ॑णीमहे।

गा॒तुं य॒ज्ञाय॑।

गा॒तुं य॒ज्ञप॑तये।

दैवी॑स्व॒स्तिर॑स्तु नः।

स्व॒स्तिर्मानु॑षेभ्यः।

ऊ॒र्ध्वं जि॑गातु भेष॒जम्।

शन्नो॑ अस्तु द्वि॒पदे॑।

शं चतु॑ष्पदे।

सोमपा(३) असोमपा(३) इति निगद॑व्याख्याताः ॥ 40 ॥

व्य॒व॒दा॒ता ह॑न्ति ग॒र॒गिर॑स्त॒पस॒ उद॑कं
तृ॒प्तास॑श्चतु॑ष्पद॒ एकं॑ च ॥ 9 ॥

स॒ह॒स्र॒वृदि॑यं भूमिः।

प॒रं व्यो॑म स॒ह॒स्र॒वृत्।

अ॒श्विना॑ भुज्यू॒नास॒त्या।

वि॒श्वस्य॑ जग॒तस्प॑ती।

जाया॑ भूमिः प॑तिव्यो॒म।

मि॒थुन॑न्ता अ॒तुर्य॑थुः।

पु॒त्रो बृ॒हस्प॑ती रु॒द्रः।

स॒रमा॑ इति॒ स्त्रीपु॑मम्।

शुक्रं वा॑म॒न्यद्य॑ज॒तं वा॑म॒न्यत्।
विषु॑रूपे॒ अह॑नी॒ द्यौरि॑व स्थः ॥ 41 ॥

विश्वा॑ हि मा॒या अव॑थः स्वधावन्तौ।
भ॒द्रा वा॑ पूषणावि॒हरा॑तिर॒स्तु।
वासा॑त्यौ चि॒त्रौ जग॑तो नि॒धानौ॑।
द्यावा॑भूमी च॒रथः॑ स॒गुं सखा॑यौ।
ताव॑श्चिना॑ रा॒सभा॑श्वा॒ हव॑ मे।
शुभ॑स्प॒ती आ॒गत॑ग्ं सूर्यया॑ स॒ह।
त्युग्रो॑ह भुज्युम॑श्चिनोदमे॒घे।
र॒यिन्न॑ कश्चिन्ममृवां(२) अवा॑हाः।
तमू॑हथुनो॒भिरा॑त्म॒न्वती॑भिः।
अ॒न्तरि॒क्षप्रु॑ड्भिरपो॑दकाभिः ॥ 42 ॥

ति॒स्रः क्षप॑स्त्रिरहा॑ऽति॒व्रज॑द्भिः।
नास॑त्या भुज्युमू॒हथुः॑ पत॒ङ्गैः।
स॒मुद्र॑स्य॒ धन्व॑न्नार्द्र॒स्यं पा॑रे।
त्रि॒भीरथै॑श्शतप॑द्भिः षड॑श्वैः।
स॒वि॒तारं॑ वि॒तन्व॑न्तम्।
अनु॑बध्नाति शा॒म्बरः॑।
आप॑पूर्ष॒बंर॑श्चैव।
स॒वि॒तारे॑प॒सोऽभव॑त्।

त्यग्ं सुतृप्तं विदित्वैव ।
 बहुसोम गिरं वंशी ॥ 43 ॥

अन्वेति तुग्रो वक्रियान्तम् ।
 आयसूयान्थसोमं तृप्सुषु ।
 स सङ्ग्रामस्तमोद्योऽत्योतः ।
 वाचो गाः पिपाति तत् ।
 स तद्गोभिस्स्तवाऽत्येत्यन्ये ।
 रक्षसानन्विताश्च ये ।
 अन्वेति परिवृत्याऽस्तः ।
 एवमेतौस्थो अश्विना ।
 ते एते द्युःपृथिव्योः ।
 अहरहर्गर्भन्दधाथे ॥ 44 ॥

तयोरेतौ वथ्सावहोरात्रे ।
 पृथिव्या अहः ।
 दिवो रात्रिः ।
 ता अविंसृष्टौ ।
 दम्पती एव भवतः ।
 तयोरेतौ वथ्सौ ।
 अग्निश्चादित्यश्च ।
 रात्रेर्वथ्सः ।

श्वेत आदित्यः।
अहोऽग्निः ॥ 45 ॥

ताम्रो अरुणः।
ता अविंसृष्टौ।
दम्पती एव भवतः।
तयोरेतौ वथ्सौ।
वृत्रश्च वैद्युतश्च।
अग्नेर्वृत्रः।
वैद्युत आदित्यस्य।
ता अविंसृष्टौ।
दम्पती एव भवतः।
तयोरेतौ वथ्सौ ॥ 46 ॥

उष्मा च नीहारश्च।
वृत्रस्योष्मा।
वैद्युतस्य नीहारः।
तौ तावेव प्रतिपद्येते।
सेयग्रारीं गर्भिणीं पुत्रेण संवसति।
तस्या वा एतदुल्बणम्।
यद्रात्रौ रश्मयः।
यथा गोर्गर्भिण्या उल्बणम्।

ए॒वमे॒तस्यां॑ उ॒ल्बण॑म् ।
 प्र॒जयि॑ष्णुः प्र॒जया॑ च प॒शुभि॑श्च भ॒वति॑ ।
 य ए॒वं वे॒द ।
 ए॒तमु॒द्यन्त॑मपि॒यन्तं॑ चे॒ति ।
 आ॒दित्यः॑ पु॒ण्यस्य॑ व॒त्सः ।
 अथ॑ प॒वित्रा॑ङ्गि॒रसः॑ ॥ 47 ॥

स्थोऽपौ॑दकाभिर्वशी दधाथे अ॒ग्निस्तयो॑रे॒तौ
 व॒त्सौ भ॒वति॑ च॒त्वारि॑ च ॥ 10 ॥

प॒वित्र॑वन्तः प॒रिवा॑ज॒मास॑ते ।
 पि॒तैषां॑ प्र॒त्नो अ॒भिर॑क्षति व्र॒तम् ।
 म॒हस्स॑मु॒द्रं वरु॑णस्ति॒रोद॑धे ।
 धी॒रा इ॒च्छेकु॑र्धरु॒णेष्वार॑भम् ।
 प॒वित्रं॑ ते॒ वित॑तं ब्रह्म॒णस्प॑ते ।
 प्र॒भुर्गा॑त्राणि॒ पर्ये॑षिवि॒श्वतः॑ ।
 अत॑प्तत॒नूर्न॑ तदा॒मो अ॑श्रुते ।
 शृ॒तास॑ इ॒द्वह॑न्त॒स्तथ्स॑मा॒शत॑ ।
 ब्र॒ह्मा दे॒वाना॑म् ।
 अस॑तस्स॒द्ये तत॑क्षुः ॥ 48 ॥

ऋष॑यस्स॒प्तात्रि॑श्च॒ यत् ।
 सर्वे॑ऽत्रयो अ॒ंगस्त्य॑श्च ।

नक्षत्रैश्शङ्कृतोऽवसन्।
 अथ सवितुः श्यावाश्वस्याऽवर्तिकामस्य।
 अमी य ऋक्षा निहितास उच्चा।
 नक्तं ददृश्रे कुहचिद्विवेयुः।
 अदब्धानि वरुणस्य व्रतानि।
 विचाकशच्चन्द्रमा नक्षत्रमेति।
 तथ्सवितुर्वरेण्यम्।
 भर्गो देवस्य धीमहि ॥ 49 ॥

धियो यो नः प्रचोदयात्।
 तथ्सवितुर्वृणीमहे।
 वयन्देवस्य भोजनम्।
 श्रेष्ठग्सर्वधातमम्।
 तुरं भगस्य धीमहि।
 अपागूहत सविता तृभीन्।
 सर्वान्दिवो अन्धसः।
 नक्तन्तान्यभवन्दृशे।
 अस्थ्यस्त्रा संभविष्यामः।
 नाम नामैव नाम मे ॥ 50 ॥

नपुग्सकं पुमाग्स्यस्मि।
 स्थावरोऽस्म्यथ जङ्गमः।

य॒जेऽय॑क्षि॒ यष्टा॒हे च॑ ।
 मया॑ भू॒तान्य॑यक्षत ।
 प॒शवो॑ मम॑ भू॒तानि॑ ।
 अनू॑बन्ध्योऽस्म्य॑हं वि॒भुः ।
 स्त्रिय॑स्स॒तीः ।
 ता उ॑मे पु॒गुंस॑ आ॒हुः ।
 पश्य॑दक्ष॒णवान्न॑विचे॒तद॒न्धः ।
 क॒विर्यः॑ पु॒त्रस्स॑ इ॒मा चि॑केत ॥ 51 ॥

यस्ता वि॑जा॒नाथ्स॑वि॒तुः पि॒तास॑त् ।
 अ॒न्धो म॑णिम॑विन्दत् ।
 तम॑नङ्गुलि॒राव॑यत् ।
 अ॒ग्री॒वः प्र॑त्य॑मुश्चत् ।
 तम॑जि॒ह्वा अ॒सश्च॑त् ।
 ऊ॒र्ध्वमू॑लम॑वाक्क्हा॒खम् ।
 वृ॒क्षं यो॑ वेद॒ सम्प्र॑ति ।
 न स॑ जातु॒ जनः॑ श्रद्द॒ध्यात् ।
 मृ॒त्युर्मा॑ मा॒र्यादि॑तिः ।
 ह॒सित॑ग॒रुदि॑तङ्गी॒तम् ॥ 52 ॥

वीणा॑पणव॒लासि॑तम् ।
 मृ॒तञ्जी॒वं च॑ यत्कि॒ञ्चित् ।

अ॒ङ्गानि॑ स्ने॒व वि॒द्धि॑ तत्।
 अतृ॑ष्य॒ग्गस्तृ॑ष्य॒ध्याय॑त्।
 अ॒स्माज्जा॒ता मे॑ मि॒थू च॑रन्।
 पु॒त्रो नि॒र्ऋ॒त्या वै॒देहः॑।
 अ॒चेता॑ यश्च॒ चेत॑नः।
 स॒ तं म॑णिम॒विन्द॑त्।
 सोऽन॑ङ्गुलि॒राव॑यत्।
 सोऽग्री॒वः प्र॒त्यमु॑श्चत् ॥ 53 ॥

सोऽजि॑ह्वो अ॒सश्च॑त।
 नैत॑मृषिं विदित्वा नगरं प्र॒विशे॑त्।
 यदि॑ प्र॒विशे॑त्।
 मि॒थौ च॑रित्वा प्र॒विशे॑त्।
 तथ्स॑म्भ॒वस्य॑ व्र॒तम्।
 आ॒तम॑ग्ने र॒थन्ति॑ष्ठ।
 एका॑श्वमेक॒योज॑नम्।
 एक॑चक्र॒मेक॑धुरम्।
 वा॒तघ्रा॑जिग॒तिं वि॑भो।
 न॒ रि॒ष्यति॑ न व्य॒थते॑ ॥ 54 ॥

ना॒स्याक्षो॑ यातु॒ सज्ज॑ति।
 यच्चे॑ता॒न्नोहि॑ताग्नेः।

र॒थे यु॑क्त्वाऽधि॒तिष्ठ॑ति।
 एक॒या च द॑शभिश्च॑ स्वभू॒ते।
 द्वाभ्या॑मिष्टये॒ विग्ं॑शत्या॒ च।
 तिसृ॑भिश्च॒ वह॑से त्रिग्ं॑शता॒ च।
 नियु॑द्धिर्वायविहता॑ विमु॒ञ्च ॥ 55 ॥

तत॑क्षु॒र्धोम॑हि ना॒म मे॑ चिकेत॒ गी॒तं
 प्रत्य॑मु॒ञ्चद्व्य॒थते॒ सप्त॒ च ॥ 11 ॥

आत॑नुष्व॒ प्रत॑नुष्व।
 उ॒द्धमाऽऽध॑म॒ सन्ध॑म।
 आदित्ये॑ चन्द्र॒वर्णा॑नाम्।
 गर्भ॑माधे॒हि यः पु॑मान्।
 इ॒तस्सि॒क्तग॑सूर्यगतम्।
 च॒न्द्रम॑से॒ रस॑ङ्कुधि।
 वारा॑दञ्जन॒याग्रे॑ऽग्निम्।
 य ए॒को रु॒द्र उ॒च्य॑ते।
 अ॒स॒ङ्ख्या॒तास्स॑हस्रा॒णि।
 स्म॒र्यते॑ न च॒ दृश्य॑ते ॥ 56 ॥

ए॒वमे॒तन्नि॑बोधत।
 आ॒म॒न्द्रैरि॑न्द्र॒ हरि॑भिः।
 या॒हि म॒यूर॑रोमभिः।

मा त्वा केचिन्नियेमु॒रिन्न पा॒शिनः।
 द॒ध॒न्वेव॒ ता इ॑हि।
 मा म॒न्द्रैरिन्द्र॒ हरि॑भिः।
 या॒मि म॒यूर॑रोमभिः।
 मा मा केचिन्नियेमु॒रिन्न पा॒शिनः।
 नि॒ध॒न्वेव॒ तां(२) इ॑मि।
 अणु॑भिश्च म॒हद्भिश्च ॥ 57 ॥

नि॒घृ॒ष्वैरस॒मायु॑तैः।
 कालै॑र्हरि॒त्वमाप॑त्रैः।
 इन्द्राया॑हि स॒हस्र॑युक्।
 अ॒ग्निर्वि॒भ्राष्टि॑वसनः।
 वा॒युश्चेत॑सिकद्रुकः।
 सं॒व॒थ्स॒रो वि॑षूवणैः।
 नित्या॒स्तेऽनु॑च॒रास्त॒व।
 सु॒ब्रह्म॑ण्योगं सु॒ब्रह्म॑ण्योगं
 सु॒ब्रह्म॑ण्योम्।
 इन्द्रा॑गच्छ॒ हरि॑व आगच्छ॒ मे॑धाति॒थेः।
 मेष॑ वृषणश्च॒स्य मे॒ने ॥ 58 ॥

गौरा॑वस्कन्दिन्नह॒ल्यायै॑ जा॒र।
 कौ॑शिकब्राह्मण गौतम॑ब्रुवा॒ण।

अ॒रु॒णाश्वा॑ इ॒हाग॑ताः।
 वस॑वः पृथिवि॒क्षितः॑।
 अ॒ष्टौदि॒ग्वास॑सोऽग्र॒यः।
 अग्नि॑श्च जा॒तवेदा॑श्चेत्ये॒ते।
 ताम्रा॑श्वा॒स्ताम्र॑रथाः।
 ताम्र॑वर्णा॒स्तथा॑ऽसिताः।
 दण्ड॑हस्ताः॒ खाद॑ग्दतः।
 इतो॑ रु॒द्राः॑ परा॒ङ्गताः॑ ॥ 59 ॥

उक्त॑ग्स्थानं प्रमाणञ्च॑ पुर॒ इत॑।
 बृह॑स्पतिश्च सवि॒ता च॑।
 वि॒श्वरूपै॑रि॒हाग॑ताम्।
 रथे॑नोदकव॒र्त्मना॑।
 अ॒प्सुषा॑ इति॒ तद्द्व॑योः।
 उक्तो॑ वे॒षो वासा॑गुंसि च।
 काला॑वयवानामितः॑ प्रती॒च्या।
 वासा॑त्या इत्य॒श्विनोः॑।
 कोऽन्तरि॑क्षे शब्द॒ङ्करोती॑ति।
 वासि॑ष्ठो रौहि॒णो मीमा॑गुंसाञ्च॒क्रे।
 तस्यै॑षा भव॑न्ति।
 वा॒श्रेव॑ वि॒द्युदिति॑।

ब्रह्म॑ण उ॒दर॑णमसि ।
 ब्रह्म॑ण उदी॒रण॑मसि ।
 ब्रह्म॑ण आ॒स्तर॑णमसि ।
 ब्रह्म॑ण उप॒स्तर॑णमसि ॥ 60 ॥

दृश्य॑ते च मे॒ने परा॑ंगताश्च॒क्रे षट्च॑ ॥ 12 ॥

† अ॒ष्टयो॑नीम॒ष्टपु॑त्राम् ।
 अ॒ष्टप॑त्नीमि॒मां मही॑म् ।
 अ॒हं वेद॑ न मे॒ मृत्युः॑ ।
 नचा॑मृत्यु॒रघा॑हरत् ।
 अ॒ष्टयो॑न्य॒ष्टपु॑त्रम् ।
 अ॒ष्टप॑दि॒दम॒न्तरि॑क्षम् ।
 अ॒हं वेद॑ न मे॒ मृत्युः॑ ।
 नचा॑मृत्यु॒रघा॑हरत् ।
 अ॒ष्टयो॑नीम॒ष्टपु॑त्राम् ।
 अ॒ष्टप॑त्नीम॒मून्दि॑वम् ॥ 61 ॥

† अ॒हं वेद॑ न मे॒ मृत्युः॑ ।
 नचा॑मृत्यु॒रघा॑हरत् ।
 सु॒त्रामा॑णं म॒हीमू॑षु ।
 अदि॑ति॒द्यौरदि॑तिर॒न्तरि॑क्षम् ।
 अदि॑तिर्मा॒ता स पि॒ता स पु॑त्रः ।

विश्वे॑ दे॒वा अदि॑तिः पञ्च॒जनाः॑ ।
 अदि॑तिर्जा॒तमदि॑तिर्जनित्वम् ।
 अ॒ष्टौ पु॒त्रासो॒ अदि॑तेः ।
 ये जा॒तास्त॒न्वः परि॑ ।
 दे॒वां(२) उप॑प्रै॒त्सप्तभिः॑ ॥ 62 ॥

‡ प॒रा मा॒र्ताण्ड॑मास्यत् ।
 स॒प्तभिः॑ पु॒त्रैरदि॑तिः ।
 उप॑प्रै॒त्पूर्य्य॑ यु॒गम् ।
 प्र॒जायै॑ मृत्यवे तत् ।
 प॒रा मा॒र्ताण्ड॑माभ॒रदि॑तिः ।
 ताननु॑क्र॒मिष्या॑मः ।
 मि॒त्रश्च॒ वरु॑णश्च ।
 धा॒ता चा॑र्य॒मा च॑ ।
 अ॒गंश॑श्च॒ भग॑श्च ।
 इन्द्र॑श्च वि॒वस्वाग्॑श्चेत्येते ।
 हि॒र॒ण्य॒ ग॒र्भो ह॒गंस॑श्शुचिषत् ।
 ब्रह्म॑ज॒ज्ञानं॑ तदित्प॒दमि॑तिः ।
 ग॒र्भः प्रा॑जाप॒त्यः ।
 अथ॑ पु॒रुषः॑ स॒प्त पु॒रुषः॑ ॥ 63 ॥

अ॒मूं दि॒वग्ं॑ स॒प्तभि॑रे॒ते च॒त्वारि॑ च ॥ 13 ॥

योऽसौ तपन्नृदेति।
 स सर्वेषां भूतानां प्राणानादायोदेति।
 मा मै प्रजाया मा पशूनाम्।
 मा मम प्राणानादायोदगाः।
 असौ योऽस्तमेति।
 स सर्वेषां भूतानां प्राणानादायाऽस्तमेति।
 मा मै प्रजाया मा पशूनाम्।
 मा मम प्राणानादायाऽस्तङ्गाः।
 असौ य आपूर्यति।
 स सर्वेषां भूतानां प्राणैरापूर्यति ॥ 64 ॥

मा मै प्रजाया मा पशूनाम्।
 मा मम प्राणैरापूरिष्ठाः।
 असौ योऽपक्षीयति।
 स सर्वेषां भूतानां प्राणैरपक्षीयति।
 मा मै प्रजाया मा पशूनाम्।
 मा मम प्राणैरपक्षेष्ठाः।
 अमूनि नक्षत्राणि।
 सर्वेषां भूतानां प्राणैरपप्रसर्पन्ति
 चोत्सर्पन्ति च।

मा मै॑ प्र॒जाया॒ मा प॑शूनाम्।
मा मम॑ प्रा॒णैरप॑प्रसृपत् मो॒थ्सृ॑पत् ॥ 65 ॥

इ॒मे मा॑साँश्चार्ध॑मा॒साश्च॑।
सर्वे॑षां भू॒तानां॑ प्रा॒णैरप॑प्रसर्पन्ति
चो॒थ्सर्प॑न्ति च।

मा मै॑ प्र॒जाया॒ मा प॑शूनाम्।
मा मम॑ प्रा॒णैरप॑प्रसृपत् मो॒थ्सृ॑पत्।
इ॒म ऋ॒तवः॑।

सर्वे॑षां भू॒तानां॑ प्रा॒णैरप॑प्रसर्पन्ति
चो॒थ्सर्प॑न्ति च।

मा मै॑ प्र॒जाया॒ मा प॑शूनाम्।
मा मम॑ प्रा॒णैरप॑ प्रसृपत् मो॒थ्सृ॑पत्।
अ॒यग्ं॑ सं॒वत्स॑रः।
सर्वे॑षां भू॒तानां॑ प्रा॒णैरप॑प्रसर्पति
चो॒थ्सर्प॑ति च ॥ 66 ॥

मा मै॑ प्र॒जाया॒ मा प॑शूनाम्।
मा मम॑ प्रा॒णैरप॑प्रसृप॒ मो॒थ्सृ॑प।
इ॒दम॑हः।
सर्वे॑षां भू॒तानां॑ प्रा॒णैरप॑प्रसर्पति
चो॒थ्सर्प॑ति च।

मा मै॑ प्र॒जाया॒ मा प॑शूनाम्।
 मा मम॑ प्रा॒णैरप॑प्रसृप॒ मोथ्सृ॑प।
 इ॒यग॑रात्रिः।
 सर्वे॑षां भू॒तानां॑ प्रा॒णैरप॑प्रसर्पति
 चोथ्स॑र्पति च।

मा मै॑ प्र॒जाया॒ मा प॑शूनाम्।
 मा मम॑ प्रा॒णैरप॑प्रसृप॒ मोथ्सृ॑प।
 ओं भु॑र्भुव॒स्स्वः॑।

एतद्वो मिथु॑नं मा नो मिथु॑नग॒ंरी॒द्वम् ॥ 67 ॥

प्रा॒णैरा॒पूर्य॑ति॒ मोथ्सृ॑पत॒ चोथ्स॑र्पति च॒ मोथ्सृ॑प॒ द्वे च॑ ॥ 14 ॥

योऽसौ॒ षोड॑शाऽमू॒नि॒ द्वाद॑शाऽयं चतु॑र्दश ॥

उ॒देत्य॑स्त॒मेत्या॒पूर्य॑त्य॒पक्षी॑य॒त्यमू॒नि॒ नक्ष॑त्राणी॒मे
 मासा॑ इ॒म ऋ॒तवो॒ऽयगं॑ सं॒वथ्स॑र इ॒दमह॑रि॒यगं॑ रात्रि॒र्दश॑ ॥

अथादित्यस्याष्टपु॑रुष॒स्य।

वसू॑नामादित्यानाग्स्थाने स्वतेज॑सा भानि।

रुद्रा॑णामादित्यानाग्स्थाने स्वतेज॑सा भानि।

आदित्या॑नामादित्यानाग्स्थाने स्वतेज॑सा भानि।

सता॑ग्सत्या॒नाम्।

आदित्या॑नाग्स्थाने स्वतेज॑सा भानि।

अभिधू॑न्वता॑मभिघ्न॒ताम्।

वातव॑तां म॒रुता॑म्।
 आदित्या॑नाग॒स्थाने॑ स्वतेज॑सा भ॒नि।
 ऋभू॑णामादित्या॑नाग॒स्थाने॑ स्वतेज॑सा भ॒नि।
 विश्वे॑षा॒न्देवा॑नाम्।
 आदित्या॑नाग॒स्थाने॑ स्वतेज॑सा भ॒नि।
 संव॑त्सर॑स्य स॒वितुः॑।
 आदित्य॑स्यस्थाने स्वतेज॑सा भ॒नि।
 ओं भु॑र्भुव॒स्स्वः॑।
 रश्मयो॑ वो मिथु॑नं मा नो मिथु॑नग॒ंरी॒ढ्वम् ॥ 68 ॥

ऋभू॑णामादित्या॑नाग॒ स्थाने॑ स्वतेज॑सा भ॒नि षट्च ॥ 15 ॥

आरोग॑स्य स्थाने स्वतेज॑सा भ॒नि।
 भ्राज॑स्य स्थाने स्वतेज॑सा भ॒नि।
 पटर॑स्य स्थाने स्वतेज॑सा भ॒नि।
 पतङ्ग॑स्य स्थाने स्वतेज॑सा भ॒नि।
 स्वर्ण॑रस्य स्थाने स्वतेज॑सा भ॒नि।
 ज्योति॑षीमतस्य स्थाने स्वतेज॑सा भ॒नि।
 विभा॑सस्य स्थाने स्वतेज॑सा भ॒नि।
 कश्य॑पस्य स्थाने स्वतेज॑सा भ॒नि।
 ओं भु॑र्भुव॒स्स्वः॑।
 आपो॑ वो मिथु॑नं मा नो मिथु॑नग॒ंरी॒ढ्वम् ॥ 69 ॥

आरोगस्य दशं ॥ 16 ॥

अथ वायोरेकादशपुरुषस्यैकादशस्त्रीकस्य।
 प्रभ्राजमानानागं रुद्राणाग्स्थाने स्वतेजसा भानि।
 व्यवदातानागं रुद्राणाग्स्थाने स्वतेजसा भानि।
 वासुकिवैद्युतानागं रुद्राणाग्स्थाने
 स्वतेजसा भानि।

रजतानागं रुद्राणाग्स्थाने स्वतेजसा भानि।
 परुषाणागं रुद्राणाग्स्थाने स्वतेजसा भानि।
 श्यामानागं रुद्राणाग्स्थाने स्वतेजसा भानि।
 कपिलानागं रुद्राणाग्स्थाने स्वतेजसा भानि।
 अतिलोहितानागं रुद्राणाग्स्थाने स्वतेजसा भानि।
 ऊर्ध्वानागं रुद्राणाग्स्थाने स्वतेजसा भानि ॥ 70 ॥

अवपतन्तानागं रुद्राणाग्स्थाने स्वतेजसा भानि।
 वैद्युतानागं रुद्राणाग्स्थाने स्वतेजसा भानि।
 प्रभ्राजमानीनागं रुद्राणीनाग्स्थाने स्वतेजसा भानि।
 व्यवदातीनागं रुद्राणीनाग्स्थाने स्वतेजसा भानि।
 वासुकिवैद्युतीनागं रुद्राणीनाग्स्थाने
 स्वतेजसा भानि।

रजतानागं रुद्राणीनाग्स्थाने स्वतेजसा भानि।
 परुषाणागं रुद्राणीनाग्स्थाने स्वतेजसा भानि।

श्यामानागं रुद्राणीनागस्थाने स्वतेजसा भानि।
 कपिलानागं रुद्राणीनागस्थाने स्वतेजसा भानि।
 अतिलोहितीनागं रुद्राणीनागस्थाने स्वतेजसा भानि।
 ऊर्ध्वानागं रुद्राणीनागस्थाने स्वतेजसा भानि।
 अवपतन्तीनागं रुद्राणीनागस्थाने स्वतेजसा भानि।
 वैद्युतीनागं रुद्राणीनागस्थाने स्वतेजसा भानि।
 ओं भुर्भुवस्स्वः।
 रूपाणि वो मिथुनं मा नो मिथुनग्रीढ्वम् ॥ 71 ॥

ऊर्ध्वानागं रुद्राणागं स्थाने स्वतेजसा भान्यतिलोहितीनागं
 रुद्राणीनागं स्थाने स्वतेजसा भानि पञ्च च ॥ 17 ॥

अथाग्रैरष्टपुरुषस्य।
 अग्नेः पूर्वदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि।
 जातवेदस उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि।
 सहोजसो दक्षिणदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि।
 अजिराप्रभव उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि।
 वैश्वानरस्याऽपरदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि।
 नर्यापस उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि।
 पङ्क्तिराधस उदग्दिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि।
 विसर्पिण उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि।

ओं भुर्भुवस्स्वः।

दिशो वो मिथुनं मा नो मिथुनग्रीढवम् ॥ 72 ॥

स्वरेकं च ॥ 18 ॥

एतद्रश्मय आपो रूपाणि दिशः पञ्च ॥

दक्षिणपूर्वस्यान्दिशि विसर्पी नरकः।

तस्मान्नः परिपाहि।

दक्षिणापरस्यां दिश्यविसर्पी नरकः।

तस्मान्नः परिपाहि।

उत्तरपूर्वस्यान्दिशि विषादी नरकः।

तस्मान्नः परिपाहि।

उत्तरापरस्यान्दिश्यविषादी नरकः।

तस्मान्नः परिपाहि।

आ यस्मिन्त्सप्त वासवा

इन्द्रियाणि शतक्रतवित्येते ॥ 73 ॥

दक्षिणपूर्वस्यां नवं ॥ 19 ॥

इन्द्रघोषा वो वसुभिः पुरस्तादुपदधताम्।

मनोजवसो वः पितृभिर्दक्षिणत उपदधताम्।

प्रचेता वो रुद्रैः पश्चादुपदधताम्।

विश्वकर्मा व आदित्यैरुत्तरत उपदधताम्।

त्वष्टा वो रूपैरुपरिष्ठादुपदधताम्।

संज्ञानं वः पश्चादिति।
 आदित्यस्सर्वोऽग्निः पृथिव्याम्।
 वायुरन्तरिक्षे।
 सूर्यो दिवि।
 चन्द्रमा दिक्षु।
 नक्षत्राणि स्वलोके।
 एवा ह्येव।
 एवा ह्यग्ने।
 एवा हि वायो।
 एवा हीन्द्र।
 एवा हि पूषन्।
 एवा हि देवाः ॥ 74 ॥

दिक्षु सप्त चं ॥ 20 ॥

आपमापामपस्सर्वाः।
 अस्मादस्मादितोऽमुतः।
 अग्निर्वायुश्च सूर्यश्च।
 सह संश्चस्करद्धिया।
 वाय्वश्चा रश्मिपतयः।
 मरीच्यात्मानो अद्रुहः।
 देवीर्भुवनसूवरीः।

पु॒त्र॒व॒त्त्वाय॑ मे सु॒त।
महा॑नाम्नी॒र्महा॑मा॒नाः।
म॒ह॒सो म॑ह॒स॒स्स्वः ॥ 75 ॥

दे॒वीः प॑र्जन्य॒सू॒व॑रीः।
पु॒त्र॒व॒त्त्वाय॑ मे सु॒त।
अ॒पाऽश्रु॑ष्णिम॒पा रक्षः॑।
अ॒पाऽऽश्रु॑ष्णिम॒पा रघ॑म्।
अपा॑घ्रा॒मप॑चा॒ऽव॑र्तिम्।
अप॑दे॒वीरि॒तो हि॑त।
वज्र॑न्दे॒वीर॑जी॒ताग्श्च॑।
भुव॑नन्दे॒वसू॒व॑रीः।
आ॒दि॒त्यान॑दि॒तिन्दे॒वीम्।
योनि॑नोर्ध्वमुदी॒षत ॥ 76 ॥

भ॒द्रं क॑र्णे॒भिः श्रु॑णुयाम॑ दे॒वाः।
भ॒द्रं प॑श्येमा॒क्षभि॑र्यज॒त्राः।
स्थि॑रैरङ्गैः॒स्तुष्टु॑वाग्॒सस्त॑नूभिः।
व्यशै॑म दे॒वहि॑तं॒ यदायुः॑।
स्व॒स्ति न॒ इन्द्रो॑ वृ॒द्धश्र॑वाः।
स्व॒स्ति नः॑ पू॒षा वि॒श्ववे॑दाः।
स्व॒स्ति न॒स्ताक्ष्यो॑ अरि॒ष्टने॑मिः।

स्व॒स्ति नो॒ बृ॒ह॒स्पति॑र्दधातु।
 के॒तवो॒ अरु॑णासश्च।
 ऋ॒षयो॒ वात॑र॒शनाः॑।
 प्र॒ति॒ष्ठागं॑श॒तधा॑ हि।
 स॒माहि॑तासो सहस्र॒धाय॑सम्।
 शि॒वा न॒श्शन्त॑मा भवन्तु।
 दि॒व्या आप॒ ओष॑धयः।
 सु॒मृ॒डीका॒ सर॑स्वति।
 मा ते॒ व्यो॑म स॒न्दृशि॑ ॥ 77 ॥

स्वरु॒दीष॑त् वात॑र॒शना॑ष्षट्च ॥ 21 ॥

यो॑ऽपां पु॒ष्पं वेद॑।
 पु॒ष्प॑वान्प्र॒जावा॑न्पशु॒मान्भ॑वति।
 च॒न्द्रमा॒ वा अ॒पां पु॒ष्पम्॑।
 पु॒ष्प॑वान्प्र॒जावा॑न्पशु॒मान्भ॑वति।
 य ए॒वं वेद॑।
 यो॑ऽपामा॒यत॑नं वेद॑।
 आ॒यत॑नवान्भवति।
 अ॒ग्नि॒र्वा अ॒पामा॒यत॑नम्।
 आ॒यत॑नवान्भवति।
 यो॑ऽग्नेरा॒यत॑नं वेद॑ ॥ 78 ॥

आ॒य॒त॒न॒वा॒न्भ॒वति॑ ।
 आ॒पो॒ वा अ॒ग्ने॒रा॒य॒त॒न॒म् ।
 आ॒य॒त॒न॒वा॒न्भ॒वति॑ ।
 य ए॒वं वेद॑ ।
 यो॑ऽपा॒मा॒य॒त॒नं॒ वेद॑ ।
 आ॒य॒त॒न॒वा॒न्भ॒वति॑ ।
 वा॒यु॒र्वा अ॒पा॒मा॒य॒त॒न॒म् ।
 आ॒य॒त॒न॒वा॒न्भ॒वति॑ ।
 यो वा॒यो॒रा॒य॒त॒नं॒ वेद॑ ।
 आ॒य॒त॒न॒वा॒न्भ॒वति॑ ॥ 79 ॥

आ॒पो॒ वै वा॒यो॒रा॒य॒त॒न॒म् ।
 आ॒य॒त॒न॒वा॒न्भ॒वति॑ ।
 य ए॒वं वेद॑ ।
 यो॑ऽपा॒मा॒य॒त॒नं॒ वेद॑ ।
 आ॒य॒त॒न॒वा॒न्भ॒वति॑ ।
 अ॒सौ॒ वै त॒प॑न्न॒पा॒मा॒य॒त॒न॒म् ।
 आ॒य॒त॒न॒वा॒न्भ॒वति॑ ।
 यो॑ऽमु॒ष्य॒ त॒प॑त आ॒य॒त॒नं॒ वेद॑ ।
 आ॒य॒त॒न॒वा॒न्भ॒वति॑ ।
 आ॒पो॒ वा अ॒मु॒ष्य॒ त॒प॑त आ॒य॒त॒न॒म् ॥ 80 ॥

आ॒य॒त॒न॒वा॒न्भ॒वति॑ ।
 य ए॒वं वेद॑ ।
 यो॑ऽपा॒मा॒य॒त॒नं॒ वेद॑ ।
 आ॒य॒त॒न॒वा॒न्भ॒वति॑ ।
 च॒न्द्र॒मा॒ वा अ॒पा॒मा॒य॒त॒नम् ।
 आ॒य॒त॒न॒वा॒न्भ॒वति॑ ।
 यश्च॒न्द्र॒म॒स आ॒य॒त॒नं॒ वेद॑ ।
 आ॒य॒त॒न॒वा॒न्भ॒वति॑ ।
 आ॒पो॒ वै च॒न्द्र॒म॒स आ॒य॒त॒नम् ।
 आ॒य॒त॒न॒वा॒न्भ॒वति॑ ॥ 81 ॥

य ए॒वं वेद॑ ।
 यो॑ऽपा॒मा॒य॒त॒नं॒ वेद॑ ।
 आ॒य॒त॒न॒वा॒न्भ॒वति॑ ।
 नक्ष॑त्राणि॒ वा अ॒पा॒मा॒य॒त॒नम् ।
 आ॒य॒त॒न॒वा॒न्भ॒वति॑ ।
 यो नक्ष॑त्राणामा॒य॒त॒नं॒ वेद॑ ।
 आ॒य॒त॒न॒वा॒न्भ॒वति॑ ।
 आ॒पो॒ वै नक्ष॑त्राणामा॒य॒त॒नम् ।
 आ॒य॒त॒न॒वा॒न्भ॒वति॑ ।
 य ए॒वं वेद॑ ॥ 82 ॥

योऽपामायतनं वेद।
 आयतनवान्भवति।
 पर्जन्यो वा अपामायतनम्।
 आयतनवान्भवति।
 यः पर्जन्यस्यायतनं वेद।
 आयतनवान्भवति।
 आपो वै पर्जन्यस्याऽऽयतनम्।
 आयतनवान्भवति।
 य एवं वेद।
 योऽपामायतनं वेद ॥ 83 ॥

आयतनवान्भवति।
 संवत्सरो वा अपामायतनम्।
 आयतनवान्भवति।
 यस्संवत्सरस्यायतनं वेद।
 आयतनवान्भवति।
 आपो वै संवत्सरस्यायतनम्।
 आयतनवान्भवति।
 य एवं वेद।
 योऽप्सु नावं प्रतिष्ठितां वेद।
 प्रत्येव तिष्ठति ॥ 84 ॥

इ॒मे वै लो॒का अ॒प्सु प्र॒ति॑ष्ठिताः।
 तदेषा॑ ऽभ्यनू॑क्ता।
 अ॒पा॒ग॒ं॒र॒स॒मु॒द॒य॒गं॑सन्।
 सूर्ये॑ शु॒क्र॒गं॑स॒माभृ॑तम्।
 अ॒पा॒ग॒ं॒र॒स॑स्य॒ यो र॑सः।
 तं वो॑ गृ॒ह्णाम्यु॑त्त॒ममि॑ति।
 इ॒मे वै लो॒का अ॒पा॒ग॒ं॒र॒सः॑।
 ते॑ ऽमु॒ष्मि॑न्नादित्ये स॒माभृ॑ताः।
 जा॒नु॒द॒घ्नी॑मु॒त्तर॑वेदीङ्घ्रा॒त्वा।
 अ॒पां पू॑रयित्वा गु॒ल्फ॑द॒घ्नम् ॥ 85 ॥

पु॒ष्कर॑पर्णैः पु॒ष्कर॑दण्डैः पु॒ष्करै॑श्च॒ सग्ग॑स्तीर्य।
 तस्मि॑न्विहायसे।
 अ॒ग्निं प्र॒णीयो॑पसमा॒धाय॑।
 ब्र॒ह्म॒वा॒दि॒नो॑ वदन्ति।
 कस्मा॑त्प्रणी॒ते ऽय॑म॒ग्निश्ची॒यते॑।
 सा॒प्र॒णी॒ते ऽय॑म॒प्सु ह्य॑यंश्ची॒यते॑।
 अ॒सौ भु॑व॒ने॒प्यना॑हिताग्निरे॒ताः।
 तम॑भितं ए॒ता अ॒बीष्ट॑का॒ उप॑दधाति।
 अ॒ग्नि॒हो॒त्रे दर्श॑पूर्णमा॒सयोः॑।
 प॒शु॒ब॒न्धे चा॑तुर्मा॒स्येषु॑ ॥ 86 ॥

अथो॑ आहुः।
 सर्वेषु॑ यज्ञ॒ऋतुष्विति॑।
 ए॒तद्धं॑ स्म॒ वा आ॑हुश्शण्डि॒लाः।
 क॒म॒ग्निश्चि॑नुते।
 स॒त्रि॒यम॒ग्निश्चि॑न्वा॒नः।
 सं॒व॒त्स॒रं प्र॒त्यक्षे॑ण।
 क॒म॒ग्निश्चि॑नुते।
 सा॒वि॒त्रम॒ग्निश्चि॑न्वा॒नः।
 अ॒मुमा॑दित्यं प्र॒त्यक्षे॑ण।
 क॒म॒ग्निश्चि॑नुते ॥ 87 ॥

ना॒चि॒के॒तम॒ग्निश्चि॑न्वा॒नः।
 प्रा॒णान्प्र॒त्यक्षे॑ण।
 क॒म॒ग्निश्चि॑नुते।
 चा॒तु॒र्हो॒त्रि॒यम॒ग्निश्चि॑न्वा॒नः।
 ब्र॒ह्मं प्र॒त्यक्षे॑ण।
 क॒म॒ग्निश्चि॑नुते।
 वै॒श्व॒सृ॒जम॒ग्निश्चि॑न्वा॒नः।
 शरी॑रं प्र॒त्यक्षे॑ण।
 क॒म॒ग्निश्चि॑नुते।
 उ॒पा॒नु॒वा॒क्य॑मा॒शुम॒ग्निश्चि॑न्वा॒नः ॥ 88 ॥

इ॒मान्॒लोकान्प्र॒त्यक्षे॑ण ।
 क॒म॒ग्निश्चि॑नुते ।
 इ॒ममा॑रुणकेतुक॒म॒ग्निश्चि॑न्वान इति ।
 य ए॒वासौ ।
 इ॒तश्चा॑ऽमु॒तश्चा॑ऽव्यतीपा॒ती ।
 तमि॒ति ।
 यो॑ऽग्ने॒र्मि॒थूया वेद॑ ।
 मि॒थु॒न॒वान्भ॑वति ।
 आपो॒ वा अ॒ग्ने॒र्मि॒थूयाः ।
 मि॒थु॒न॒वान्भ॑वति ।
 य ए॒वं वेद॑ ॥ 89 ॥

वेदं भवत्यायतनं भवति वेद वेदं तिष्ठति गुल्फदघ्नं
 चा॒तु॒र्मा॒स्येष्व॒मुमा॑दित्यं प्र॒त्यक्षे॑ण क॒म॒ग्निं चि॑नुत
 उ॒पा॒नु॒वा॒क्या॑मा॒शु॒म॒ग्निं चि॑न्वानो मि॒थूया
 मि॒थु॒न॒वान्भ॑वत्येकं च ॥ 22 ॥

पु॒ष्प॑म॒ग्निर्वा॒युर॒सौ वै तप॑श्च॒न्द्रमा॒ नक्ष॑त्राणि
 प॒र्जन्य॑स्संव॒त्सरो॑ यो॑ऽप्सु नाव॑मे॒तद्धं स्म
 वै स॑त्रि॒यग्ं सं॑व॒त्सर॑ग्ं सा॒वि॒त्रम॑मुं ना॒चिके॑तं
 प्रा॒णाग्श्चा॑तु॒र्हो॒त्रियं॑ ब्रह्म॑ वैश्व॒सृज॑ग्ं
 शरी॑रमु॒पा॒नु॒वा॒क्या॑मा॒शु॒मि॒मान्॒लोकानि॑म॒मारा॑णकेतुक॒म॒ग्निं
 चि॑न्वानो य ए॒वाऽसौ ॥

आपो वा इदमासन्थसलिलमेव।
 स प्रजापतिरेकः पुष्करपर्णे समभवत्।
 तस्यान्तर्मनसि कामस्समवर्तत।
 इदगंसृजेयमिति।
 तस्माद्यत्पुरुषो मनसाभिगच्छति।
 तद्वाचा वदति।
 तत्कर्मणा करोति।
 तदेषाऽभ्यनूक्ता।
 कामस्तदग्रे समवर्तताधि।
 मनसो रेतः प्रथमं यदासीत् ॥ 90 ॥

सतो बन्धुमसति निरविन्दन्।
 हृदि प्रतीष्या कवयो मनीषेति।
 उपैनन्तदुपनमति।
 यत्कामो भवति।
 य एवं वेद।
 स तपोऽतप्यत।
 स तपस्तत्त्वा।
 शरीरमधूनुत।
 तस्य यन्मागंसमासीत्।
 ततोऽरुणाः केतवो वातरशना ऋषय उदतिष्ठन् ॥ 91 ॥

ये नखाः।
 ते वैखानसाः।
 ये वालाः।
 ते वालखिल्याः।
 यो रसः।
 सोऽपाम्।
 अन्तरतः कूर्मं भूतगंसर्पन्तम्।
 तमब्रवीत्।
 मम वैत्वङ्गागुंसा।
 समभूत् ॥ 92 ॥

नेत्यब्रवीत्।
 पूर्वमेवाहमिहासमिति।
 तत्पुरुषस्य पुरुषत्वम्।
 स सहस्रशीर्षा पुरुषः।
 सहस्राक्षस्सहस्रपात्।
 भूत्वोदतिष्ठत्।
 तमब्रवीत्।
 त्वं वै पूर्वगंसमभूः।
 त्वमिदं पूर्वः कुरुष्वेति।
 स इत आदायापः ॥ 93 ॥

अञ्जलिनां पुरस्तादुपादधात्।
 एवाह्येवेति।
 तत आदित्य उदतिष्ठत्।
 सा प्राची दिक्।
 अथारुणः केतुर्दक्षिणत उपादधात्।
 एवाह्यग्र इति।
 ततो वा अग्निरुदतिष्ठत्।
 सा दक्षिणा दिक्।
 अथारुणः केतुः पश्चादुपादधात्।
 एवाहि वायो इति ॥ 94 ॥

ततो वायुरुदतिष्ठत्।
 सा प्रतीची दिक्।
 अथारुणः केतुरुत्तरत उपादधात्।
 एवाहीन्द्रेति।
 ततो वा इन्द्र उदतिष्ठत्।
 सोदीची दिक्।
 अथारुणः केतुर्मध्यं उपादधात्।
 एवाहि पूषन्निति।
 ततो वै पूषोदतिष्ठत्।
 सेयन्दिक ॥ 95 ॥

अथा॑रु॒णः के॒तुरु॒परि॑ष्टादुपाद॑धात् ।
 ए॒वाहि॑ दे॒वा इति॑ ।
 ततो॑ दे॒वमनु॑ष्याः पि॒तरः॑ ।
 ग॒न्ध॒र्वाप्स॒रस॒श्चोद॑तिष्ठन् ।
 सो॒र्ध्वा दिक् ।
 या वि॒प्रुषो॑ वि॒परा॑पतन् ।
 ताभ्यो॑ऽसु॒रा र॒क्षाग्ं॑सि पिशा॒चाश्चोद॑तिष्ठन् ।
 तस्मा॑त्ते परा॑भवन् ।
 वि॒प्रुङ्भ्यो॑ हि ते सम॑भवन् ।
 तदेषा॑भ्यनू॒क्ता ॥ 96 ॥

आपो॑ ह॒ यद्वृ॑हतीर्गर्भ॒माय॑न् ।
 दक्ष॑न्दधा॒ना ज॒नय॑न्तीस्स्वयं॒भुम् ।
 तत॑ इ॒मेध्य॑सृ॒ज्यन्त॒ सर्गाः॑ ।
 अद्भ्यो॑ वा इ॒दग्ं॑ सम॑भूत् ।
 तस्मा॑दि॒दग्ं॑सर्वं ब्रह्म॑ स्वयं॒भ्विति॑ ।
 तस्मा॑दि॒दग्ं॑सर्वं॒ शिथि॑लमि॒वाऽध्रु॑वंमिवाभवत् ।
 प्र॒जाप॑ति॒र्वाव॑ तत् ।
 आ॒त्मना॑त्मानं॑ वि॒धाय॑ ।
 तदे॒वानु॑प्रावि॑शत् ।
 तदेषा॑भ्यनू॒क्ता ॥ 97 ॥

वि॒धाय॑ लो॒कान् वि॒धाय॑ भू॒तानि॑ ।
 वि॒धाय॑ सर्वाः॑ प्र॒दिशो॑ दि॒शश्च॑ ।
 प्र॒जाप॑तिः प्रथम॒जा ऋ॒तस्य॑ ।
 आ॒त्मना॑त्मान॒मभिसं॑वि॒वेशेति॑ ।
 सर्व॑मे॒वेदमा॑त्स्वा ।
 सर्व॑मव॒रुद्ध्य॑ ।
 तदे॒वानु॑प्रवि॒शति॑ ।
 य ए॒वं वेद॑ ॥ 98 ॥

आसी॑दतिष्ठन्नभू॒दपो॑ वा॒यो इति॑ से॒यं
 दि॒ग्भ्यनू॑क्ता॒ऽभ्यनू॑क्ता॒ऽष्टौ च॑ ॥ 23 ॥

चतु॑ष्टय्य॒ आपो॑ गृह्णाति ।
 च॒त्वारि॒ वा अ॒पागं॑रू॒पाणि॑ ।
 मेघो॑ वि॒द्युत् ।
 स्त॒न॒यि॒तुर्वृ॑ष्टिः ।
 तान्ये॒वाव॑रुन्धे ।
 आ॒तप॑ति॒ वर्ष्या॑ गृह्णाति ।
 ताः पुर॑स्ता॒दुप॑दधाति ।
 ए॒ता वै ब्र॑ह्मवर्च॒स्या आपः॑ ।
 मु॒ख॒त ए॒व ब्र॑ह्मवर्च॒समव॑रुन्धे ।
 तस्मा॑न्मुख॒तो ब्र॑ह्मवर्च॒सित॑रः ॥ 99 ॥

कूप्यां गृह्णाति।
 ता दक्षिणत उपदधाति।
 एता वै तेजस्विनीरापः।
 तेजं एवास्यं दक्षिणतो दधाति।
 तस्माद्दक्षिणोऽर्धस्तेजस्वितरः।
 स्थावरा गृह्णाति।
 ताः पश्चादुपदधाति।
 प्रतिष्ठिता वै स्थावराः।
 पश्चादेव प्रतितिष्ठति।
 वहन्तीर्गृह्णाति ॥ 100 ॥

ता उत्तरत उपदधाति।
 ओजसा वा एता वहन्तीरिवोद्गतीरिव
 आकूजतीरिव धावन्तीः।
 ओजं एवास्योत्तरतो दधाति।
 तस्मादुत्तरोऽर्ध ओजस्वितरः।
 संभार्या गृह्णाति।
 ता मध्य उपदधाति।
 इयं वै संभार्याः।
 अस्यामेव प्रतितिष्ठति।

प॒ल्व॒ल्या गृ॑ह्णाति ।
ता उ॒परि॑ष्टादु॒पाद॑धाति ॥ 101 ॥

अ॒सौ वै प॑ल्व॒ल्याः ।
अ॒मुष्या॑मे॒व प्रति॑तिष्ठति ।
दि॒क्षूप॑दधाति ।
दि॒क्षु वा आप॑ः ।
अन्नं॑ वा आप॑ः ।
अ॒द्भ्यो वा अन्न॑ञ्जायते ।
यदे॒वाद्भ्योऽन्न॑ञ्जायते ।
तदव॑रुन्धे ।
तं वा ए॒तम॑रु॒णाः के॒तवो॑
वा॒त॑र॒श॒ना ऋ॒षयोऽचि॑न्वन् ।
तस्मा॑दारुणके॒तुकः॑ ।
तदे॒षाभ्य॑नू॒क्ता ।
के॒तवो॑ अ॒रुणा॑सश्च ।
ऋ॒षयो॑ वा॒त॑र॒श॒नाः ।
प्रति॑ष्ठाग्ं श॒तधा॑हि ।
स॒माहि॑तासो सहस्र॒धाय॑स॒मिति॑ ।
श॒तश॑श्चै॒व स॒हस्र॑शश्च॒ प्रति॑तिष्ठति ।

य ए॒तम॒ग्निश्चि॑नुते।
य उ॑चैनमे॒वं वेद॑ ॥ 102 ॥

ब्र॒ह्मव॒र्चसि॑तरो॒ वह॑न्तीर्गृह्णाति॒ ता
उ॒परि॑ष्ठादुपाद॑धात्यारुणके॒तुको॑ऽष्टौ च॑ ॥ 24 ॥

जा॒नुद॒घ्नीमु॑त्तरवे॒दीङ्क्षा॒त्वा।
अ॒पां पू॑रयति।
अ॒पाग्ं स॑र्व॒त्वाय॑।
पु॒ष्कर॒पर्ण॑ग॒रु॒क्मं पु॑रुष॒मित्यु॑प॒दधा॑ति।
तपो॒ वै पु॑ष्कर॒पर्णम्।
स॒त्यग॑रु॒क्मः।
अ॒मृतं॑ पु॒रुषः॑।
ए॒ताव॒द्वा वा॑स्ति।
याव॑दे॒तत्।
याव॑दे॒वास्ति॑ ॥ 103 ॥

तदव॑रुन्धे।
कूर्म॑मुप॒दधा॑ति।
अ॒पामे॒व मे॒धम॑वरुन्धे।
अथो॑ स्व॒र्गस्य॑ लो॒कस्य॑ स॒म॑ष्ट्यै।
आप॑मा॒पाम्प॒स्सर्वाः॑।
अ॒स्माद्स्मादि॒तोऽमु॑तः।

अ॒ग्नि॒र्वा॒युश्च॒ सूर्य॑श्च।
स॒हस॑श्च॒स्कर॑र्द्धि॒या इति॑।
वा॒य्वश्वा॑ रश्मि॒पत॑यः।
लो॒कं पृ॑णच्छि॒द्रं पृ॑ण ॥ 104 ॥

या॒स्ति॒स्रः प॑र॒म॒जाः।
इ॒न्द्र॒घो॒षा वो॒ वसु॑भिरे॒वाह्ये॒वेति॑।
पश्च॑चित॒य उ॒प॒द॒धाति॑।
पाङ्क्तो॒ऽग्निः॑।
यावा॑ने॒वाग्निः॑।
तश्चि॑नुते।
लो॒कं पृ॑णया द्वि॒तीया॒मुप॑दधाति।
पश्च॑ पदा॒ वै वि॒राट्।
तस्या॒ वा इ॒यं पादः॑।
अ॒न्तरि॑क्षं॒ पादः॑।
द्यौः पादः॑।
दिशः॒ पादः॑।
प॒रोर॑जाऒ पादः॑।
वि॒राज्ये॒व प्र॑ति॒तिष्ठ॑ति।
य ए॒तम॒ग्निश्चि॑नुते।
य उ॑चै॒नमे॒वं वेद॑ ॥ 105 ॥

अस्ति पृणाऽन्तरिक्षं पादृषट्च ॥ 25 ॥

अग्निं प्रणीयोपसमाधाय ।
 तमभित एता अबीष्टका उपदधाति ।
 अग्निहोत्रे दर्शपूर्णमासयोः ।
 पशुबन्धे चातुर्मास्येषु ।
 अथो आहुः ।
 सर्वेषु यज्ञक्रतुष्विति ।
 अथ हस्माहारुणस्स्वायंभुवः ।
 सावित्रः सर्वोऽग्निरित्यननुषङ्गं मन्यामहे ।
 नाना वा एतेषां वीर्याणि ।
 कमग्निश्चिनुते ॥ 106 ॥

सत्रियमग्निश्चिन्वानः ।
 कमग्निश्चिनुते ।
 सावित्रमग्निश्चिन्वानः ।
 कमग्निश्चिनुते ।
 नाचिकेतमग्निश्चिन्वानः ।
 कमग्निश्चिनुते ।
 चातुर्होत्रियमग्निश्चिन्वानः ।
 कमग्निश्चिनुते ।

वै॒श्व॒सृ॒ज॒म॒ग्नि॒श्चि॒न्वा॒नः॑ ।
क॒म॒ग्नि॒श्चि॒नु॒ते ॥ 107 ॥

उ॒पा॒नु॒वा॒क्य॑मा॒शु॒म॒ग्नि॒श्चि॒न्वा॒नः॑ ।
क॒म॒ग्नि॒श्चि॒नु॒ते ।
इ॒म॒मा॒रु॒ण॒के॒तु॒क॒म॒ग्नि॒श्चि॒न्वा॒न इति॑ ।
वृ॒षा॒ वा अ॒ग्निः॑ ।
वृ॒षा॒णो॒ स॒ग्ग॒स्फा॑लयेत् ।
ह॒न्येता॑स्य य॒ज्ञः ।
तस्मा॑न्ना॒नु॒ष॒ज्यः॑ ।
सो॒त्त॒र॒वे॒दिषु॑ ऋ॒तुषु॑ चिन्वीत ।
उ॒त्त॒र॒वे॒द्या॒ग्हा॑ग्निश्ची॒यते॑ ।
प्र॒जा॒का॑मश्चिन्वीत ॥ 108 ॥

प्रा॒जा॒प॒त्यो॒ वा ए॒षो॑ऽग्निः ।
प्रा॒जा॒प॒त्याः प्र॒जाः ।
प्र॒जा॒वा॑न्भवति ।
य ए॒वं वेद॑ ।
प॒शु॒का॑मश्चिन्वीत ।
सं॒ज्ञानं॑ वा ए॒तत् प॑शूनाम् ।
यदा॑पः ।
प॒शूना॑मे॒व सं॒ज्ञाने॑ऽग्निश्चि॒नु॒ते ।

प॒शु॒मा॒न्भ॑वति।
य ए॒वं वेद॑ ॥ 109 ॥

वृष्टि॑कामश्चिन्वीत।
आपो॒ वै वृष्टिः॑।
प॒र्जन्यो॒ वर्षु॑को भवति।
य ए॒वं वेद॑।
आ॒म॒या॒वी चि॑न्वीत।
आपो॒ वै भेष॑जम्।
भेष॑जमे॒वास्मै॑ करोति।
सर्व॑मायु॒रेति॑।
अ॒भि॒च॒र॒ग्गं॑श्चिन्वीत।
वज्रो॒ वा आपः॑ ॥ 110 ॥

वज्र॑मे॒व भ्रातृ॑व्येभ्यः प्रह॑रति।
स्तृ॒णु॒त ए॑नम्।
तेज॑स्कामो॒ यश॑स्कामः।
ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒स॒का॒म॒स्स्व॒र्ग॒का॒म॒श्चि॒न्वी॒त।
ए॒ता॒व॒द्वा वा॑स्ति।
याव॑दे॒तत्।
याव॑दे॒वास्ति॑।
तद॑व॒रु॒न्धे।

तस्यै॒तद् व्र॒तम्।
वर्ष॑ति॒ न धा॑वेत् ॥ 111 ॥

अ॒मृतं॒ वा आपः॑।
अ॒मृत॒स्थान॑न्तरित्यै।
नाप्सु॑ मू॒त्रपुरी॑षङ्कुर्यात्।
न नि॑ष्ठी॒वेत्।
न वि॒वस॑नस्त्रायात्।
गुह्यो॒ वा ए॒षोऽग्निः॑।
ए॒तस्या॒ग्नेर॑न॒तिदा॑हाय।
न पु॑ष्कर॒पर्णानि॑ हि॒र॑ण्यं॒वाऽधि॑तिष्ठेत्।
ए॒तस्या॒ग्नेर॑न॒भ्यारो॑हाय।
न कूर्म॑स्या॒श्रीया॑त्।
नो॒द॒कस्या॒घातु॑का॒न्येन॑मो॒द॒कानि॑ भवन्ति।
अ॒घातु॑का॒ आपः॑।
य ए॒तम॒ग्निश्चि॑नुते।
य उ॑चै॒नमे॒वं वेद॑ ॥ 112 ॥

चि॒नुते॒ चि॒नुते॒ प्र॒जाका॑मश्चि॒न्वीत् य एवं
वेदाऽऽपो॑ धा॒वेद॒श्रीया॑च्च॒त्वारि॑ च ॥ 26 ॥

इ॒मानु॑कं॒ भुव॑ना सीषधेम।
इन्द्र॑श्च॒ विश्वे॑ च दे॒वाः।

य॒ज्ञश्च॑ नस्त॒न्वश्च॑ प्र॒जाश्च॑ ।
 आ॒दि॒त्यैरिन्द्र॑स्सह सीषधातु ।
 आ॒दि॒त्यैरिन्द्र॑स्सगणो म॒रुद्भिः॑ ।
 अ॒स्माकं॑ भूत्ववि॒ता त॒नूना॑म् ।
 आप्ल॑वस्व प्र॒प्लव॑स्व ।
 आ॒ण्डीभ॑वज॒ मा मु॒हुः ।
 सु॒खादी॑न्दुःखनि॒धना॑म् ।
 प्रति॑मुश्चस्व॒ स्वां पु॒रम् ॥ 113 ॥

मरी॑चयस्स्वायंभु॒वाः ।
 ये श॑री॒राण्य॑कल्पयन् ।
 ते ते॑ दे॒हङ्क॑ल्पयन्तु ।
 मा च॑ ते॒ ख्यास्मं॑ तीरिषत् ।
 उत्ति॑ष्ठत॒ मा स्व॑प्त ।
 अ॒ग्निमि॑च्छ॒ध्वं भा॑रताः ।
 राज्ञ॑स्सोम॑स्य तृ॒प्तासः॑ ।
 सूर्ये॑ण स॒युजो॑षसः ।
 यु॒वा सु॒वासाः॑ ।
 अ॒ष्टाच॑क्रा॒ नव॑द्वारा ॥ 114 ॥

दे॒वानां॑ पू॒रयो॑ध्या ।
 तस्या॑गं॒हिरण्म॑यः को॒शः ।

स्व॒र्गो लो॒को ज्योति॒षाऽऽवृ॑तः।
यो वै तां॑ ब्रह्म॑णो वे॒द।
अ॒मृते॑नाऽऽवृ॒तां पु॑रीम्।
तस्मै॑ ब्रह्म च॑ ब्रह्मा च।
आ॒युः की॒र्तिं प्र॒जान्द॑दुः।
वि॒भ्राज॑माना॒गृह॑रिणीम्।
य॒शसा॑ संप॒रीवृ॑ताम्।
पुर॑गृ॒हिर॑ण्मयीं ब्र॒ह्मा ॥ 115 ॥

वि॒वेशा॑ऽप॒राजि॑ता।
परा॑ङ्गेत्य॒ज्याम॒यी।
परा॑ङ्गेत्य॒नाश॒की।
इ॒हचा॑मु॒त्रचान्वे॒ति।
वि॒द्वान्दे॒वासुरा॑नु॒भया॑न्।
यत्कु॑मा॒री म॒न्द्रय॑ते।
य॒द्योषि॑द्यत्प॒तिव्र॑तां।
अरि॑ष्टं यत्किंच॑ क्रि॒यते॑।
अ॒ग्नि॑स्तदनु॒वेध॑ति।
अ॒शृता॑सश्शृ॒तास॑श्च ॥ 116 ॥

य॒ज्वानो॒ येऽप्य॑य॒ज्वनः॑।
स्व॑र्यन्तो॒ नापै॑क्षन्ते।

इन्द्रमग्निञ्च॑ ये वि॒दुः।
 सि॒क॑ता इव सं॒यन्ति॑।
 र॒श्मिभि॑स्समुदीरि॑ताः।
 अ॒स्माल्लो॒काद॑मुष्मा॒च्च।
 ऋ॒षिभि॑रदात्पृ॒श्निभिः॑।
 अपै॑त् वी॒त् वि च॑ सर्प॒तातः॑।
 येऽत्र॑स्थ पु॒रा॒णा ये च॒ नू॒त॑नाः।
 अहो॑भिर्द्वि॒र॒क्तुभि॑र्व्य॒क्तम् ॥ 117 ॥

य॒मो द॑दात्वव॒सान॑मस्मै।
 नृ मु॑णन्तु नृपा॒त्व॒र्यः॑।
 अ॒कृ॒ष्टा ये च॒ कृ॒ष्ट॑जाः।
 कु॒मारी॑षु क॒नीनी॑षु।
 जा॒रिणी॑षु च॒ ये हि॒ताः।
 रेतः॑पीता॒ आण्ड॑पीताः।
 अङ्गारे॑षु च॒ ये हु॒ताः।
 उ॒भया॑न्पुत्र॑पौत्र॒कान्।
 यु॒वेऽहं॑ य॒मराज॑गान्।
 श॒तमि॑न्नु श॒रदः॑।
 अदो॑ यद्ब्रह्म॑ विल॒बम्।
 पि॒तृणाञ्च॑ य॒मस्य॑ च।

वरुणस्याश्विनोरग्नेः।
मरुतांश्च विहायसाम्।
कामप्रयवणं मे अस्तु।
स ह्येवास्मिं सनातनः।
इति नाको ब्रह्मिश्रवो रायो धनम्।
पुत्रानापो देवीरिहाऽऽहिता ॥ 118 ॥

पुरं नवद्वारा ब्रह्मा च व्यक्तगं शरदोऽष्टौ च ॥ 27 ॥

विशीर्ष्णीङ्गृध्रशीर्ष्णीश्च।
अपेतो निर्ऋतिगंहथः।
परिबाधग्श्वेतकुक्षम्।
निजङ्घगंशबलोदरम्।
स तान् वाच्यायया सह।
अग्ने नाशय सन्दृशः।
ईर्ष्यासूये बुभुक्षाम्।
मन्युं कृत्यां च दीधिरे।
रथेन किगंशुकावता।
अग्ने नाशय सन्दृशः ॥ 119 ॥

विशीर्ष्णीं दशं ॥ 28 ॥

पर्जन्याय प्रगायत।
दिवस्पुत्राय मीढुषे।

स नो॑ य॒वस॑मिच्छतु।
 इ॒दं वचः॑ प॒र्जन्या॑य स्व॒राजै॑।
 हृ॒दो अ॒स्त्वन्त॑र॒न्तद्यु॑योत।
 म॒योभूर्वा॑तो॒ विश्व॑कृ॒ष्टय॑स्सन्त्व॒स्मे।
 सु॒पि॒प्प॒ला ओष॑धीर्दे॒वगो॑पाः।
 यो गर्भ॑मोष॑धीनाम्।
 गवा॑ङ्कृ॒णोत्य॑र्व॒ताम्।
 प॒र्जन्यः॑ पुरु॒षीणा॑म् ॥ 120 ॥

प॒र्जन्या॑य॒ दशं॑ ॥ 29 ॥

पुन॑र्मा॒मैत्वि॑न्द्रि॒यम्।
 पुन॑रायुः पुन॑र्भगः।
 पुन॑र्ब्राह्म॒णमै॑तु मा।
 पुन॑र्द्र॒विण॑मैतु मा।
 यन्मे॒ऽद्य॑ रेतः पृथि॒वीम॑स्कान्।
 यदोष॑धीर॒प्यस॑र॒द्यदा॑पः।
 इ॒दन्त॑त्पुन॒राद॑दे।
 दी॒र्घायु॑त्वाय॒ वर्च॑से।
 यन्मे॒ रेतः॑ प्रसि॑च्यते।
 यन्म॒ आज॑ायते पुनः।

तेन॑ माम॒मृतं॑ कुरु।
तेन॑ सु॒प्रजसं॑ङ्कुरु ॥ 121 ॥

पुन॑र्द्धे चं ॥ 30 ॥

अ॒द्भ्यस्ति॑रो॒धाऽजा॑यत।
तव॑ वैश्रव॒णस्सं॑दा।
तिरो॑धेहि सप॒त्नान्नः॑।
ये अपो॑ऽश्रन्ति॑ केच॒न।
त्वा॒ष्ट्रीं मा॒यां वैश्र॑व॒णः।
रथ॑ग्सहस्र॒वन्धु॑रम्।
पुरु॑श्च॒क्रग्स॑हस्राश्वम्।
आस्था॒याया॑हि नो ब॒लिम्।
यस्मै॑ भू॒तानि॑ ब॒लिमा॑वहन्ति।
धन॒ङ्गावो॑ ह॒स्तिहि॑र॒ण्यम॑श्वान् ॥ 122 ॥

असा॑म सु॒मतौ॑ य॒ज्ञिय॑स्य।
श्रियं॑ बिभ्र॒तोऽन्न॑मुखीं वि॒राज॑म्।
सु॒दर्श॑ने चं क्रौ॒ञ्चे चं।
मै॒नागे॑ चं म॒हागि॑रौ।
श॒तद्वा॒ट्टार॑ग॒मन्ता॑।
स॒गुंहा॒र्यन्न॑ग॒रं तव॑।
इति॑ मन्त्राः।

कल्पोऽत ऊर्ध्वम्।
यदि बलिगुं हरेत्।
हिरण्यनाभये वितुदये कौबेरायायं बलिः ॥ 123 ॥

सर्वभूताधिपतये नम इति।
अथ बलिगुंहत्वोपतिष्ठेत।
क्षत्रं क्षत्रं वैश्रवणः।
ब्राह्मणां वयुग्गुस्मः।
नमस्ते अस्तु मा मां हिगुंसीः।
अस्मात्प्रविश्यान्नमद्धीति।
अथ तमग्निमादधीत।
यस्मिन्नेतत्कर्म प्रयुञ्जीत।
तिरोधा भूः।
तिरोधा भुवः ॥ 124 ॥

तिरोधास्स्वः।
तिरोधा भूर्भुवस्स्वः।
सर्वेषां लोकानामाधिपत्ये सीदेति।
अथ तमग्निमिन्धीत।
यस्मिन्नेतत्कर्म प्रयुञ्जीत।
तिरोधा भूस्स्वाहा।
तिरोधा भुवस्स्वाहा।

ति॒रोधा॒स्स्व॑स्स्वाहा॑ ।

ति॒रोधा॒ भूर्भुव॑स्स्व॑स्स्वाहा॑ ।

यस्मिन्नस्य काले सर्वा आहुतीर् हुता भवेयुः ॥ 125 ॥

अपि ब्राह्मण॑मुखी॒नाः ।

तस्मिन्नहः काले प्रयुञ्जीत ।

पर॑स्सुप्तज॒नाद्वे॒पि ।

मास्म प्रमाद्यन्त॑माध्यापयेत् ।

सर्वार्था॑स्सिद्ध्यन्ते ।

य एवं वेद ।

क्षुध्यन्निदमजानताम् ।

सर्वार्था न सिद्ध्यन्ते ।

यस्ते विघातु॑को भ्राता ।

ममान्तरहृदये श्रितः ॥ 126 ॥

तस्मा॑ इ॒मम॒ग्रपिण्डं॑ञ्जुहोमि ।

स मेऽर्था॑न्मा विवंधीत् ।

मयि॒ स्वाहा॑ ।

रा॒जाधि॒राजाय॑ प्रसह्यसाहिने॑ ।

नमो॑ व॒यं वैश्रव॑णाय॑ कुर्महे ।

स मे॒ कामा॑न्काम॒कामा॑य॒ मह्य॑म् ।

का॒मे॒श्वरो॑ वैश्रव॒णो द॑दातु ।

कु॒बे॒राय॑ वै॒श्रव॒णाय॑ ।
 म॒हा॒रा॒जाय॑ नमः ।
 के॒तवो॑ अ॒रुणा॑सश्च ।
 ऋ॒षयो॑ वा॒तर॑श्नाः ।
 प्र॒ति॒ष्ठा॒गं॒शत॑धां हि ।
 स॒माहि॑तासो सहस्र॒धाय॑सम् ।
 शि॒वान॒श्शन्त॑मा भवन्तु ।
 दि॒व्या आप॑ ओष॒धयः॑ ।
 सु॒मृ॒डीका॑ सर॒स्वति॑ ।
 मा ते॒ व्यो॑म स॒न्दृशि॑ ॥ 127 ॥

अ॒श्वान्ब॑लि॒र्भुवो॑ भवे॒युश्चित॑श्च स॒प्त च॑ ॥ 31 ॥

सं॒वत्स॑रमे॒तद् व्र॑तं चरेत् ।
 द्वौ वा मा॒सौ ।
 नि॒यम॑स्स॒मासे॑न ।
 तस्मि॑न्नि॒यम॑वि॒शेषाः॑ ।
 त्रि॒षव॑णमु॒दको॑पस्पर्शी ।
 चतु॑र्थकाल॒पान॑भक्त॒स्स्यात् ।
 अ॒हर॑र्वा भैक्ष॒मश्री॑यात् ।
 औदु॑ंबरीभिस्समि॒द्धिरग्नि॑ परि॒चरेत् ।

पुनर्मा॑मै॒त्विन्द्रि॑यमित्ये॒तेनाऽनु॑वाके॒न ।
उद्धृ॑तपरिपू॒ताभिर॑द्भिः कार्यं कुर्वी॑त ॥ 128 ॥

अ॑सञ्च॒यवान् ।
अ॒ग्रये॑ वा॒यवे॑ सू॒र्याय॑ ।
ब्र॒ह्मणे॑ प्र॒जाप॑तये ।
चन्द्र॑मसे न॒क्षत्रे॑भ्यः ।
ऋ॒तुभ्य॑स्सं॒वत्स॑राय ।
वरु॑णायारु॒णाये॑ति व्र॒तहो॑माः ।
प्र॒व॒र्ग्यव॑दादेशः ।
अरु॑णाः का॑ण्ड॒ऋष॑यः ।
अ॒रण्ये॑ऽधी॒यीर॑न् ।
भद्र॑ङ्क॒र्णेभिरि॑ति द्वे॑ ज॒पित्वा ॥ 129 ॥

महा॑नाम्नी॒भिरु॑दक॒गं स॑ग्ग॒स्पर्श॑ ।
तमा॑चा॒र्यो द॒द्यात् ।
शिवा॑नश्श॒न्तमे॒त्योष॑धी॒राल॑भते ।
सुमृ॑डीके॒ति भूमि॑म् ।
ए॒वम॑प॒वर्गे॑ ।
धे॑नु॒र्दक्षि॑णा ।
क॒गंसं॑ वा॒संश्च॑ क्षौ॒मम् ।
अ॒न्य॑द्वा शु॒क्लम् ।

यथाशक्ति वा ।

एवग्ग्स्वाध्यायधर्मेण ।

अरण्येऽधीयीत ।

तपस्वी पुण्यो भवति तपस्वी पुण्यो भवति ॥ 130 ॥

कुर्वीत जपित्वा स्वाध्यायधर्मण द्वे च ॥ 32 ॥

भद्रङ्कर्णेभिश्शृणुयाम देवाः ।

भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ।

स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवाग्ंस्तनूभिः ।

व्यशेम देवहितं यदायुः ।

स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः ।

स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।

स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो अरिष्टनेमिः ।

स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ॥

ओं शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

भद्रग्ग् स्मृतिस्साकं जानामक्षयतिताम्रायंत्यूर्ध्वाऽक्ष आरोगः

क्वेदमग्निश्च सहस्रवृत्पवित्रवन्त आतनुष्वाऽष्टयोनीं

योऽसावथाऽऽदित्यस्याऽऽरोगस्याऽथ

वायोरथाऽग्नेर्दक्षिणपूर्वस्यामिन्द्रघोषा व आपमापां

योऽपामापो वै चतुष्टय्यो जानुदघ्नीमग्निं प्रणीयेमा नु

कं विशीर्ष्णीं पर्जन्याय पुनरद्भ्यस्संवत्सरं

द्वात्रिंशत् ॥ 32 ॥

भ॒द्रं ज्यो॒तिषा॒ तस्मिन्ना॒जानं॑ क॒श्यपा॑त्सहस्र॒वृदि॑यं न
पु॒गं॑संक॒मृष्ट्यो॑नीमवपतन्तानामा॒यत॑नवान्भवति स॒तो
बन्धुं॑ ता उ॒त्तर॑तो व॒ज्रमे॒व पुन॑र्मा॒मैतु
त्रि॒गं॑शदु॒त्तर॑श॒तम् ॥ 130 ॥

भ॒द्रं तप॑स्वी पु॒ण्यो भ॑वति तप॑स्वी पु॒ण्यो भ॑वति ॥

॥ इति कृष्णयजुर्वेदीय तैत्तिरीय आरण्यके प्रथमः प्रश्नः समाप्तः ॥